

Ára 10 fillér (3 lei)

MAGYAR LAPOK

VI., Vilmos császár-út 55.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

IX. évfolyam, 229 (2513) szám.

Péntek

Nagyvárad, 1940 október 25

KOLOZSVAR ZASZLÓDISZBEN

Az egyetem ünnepélyes megnyitása Horthy Miklós kormányzó és hitvese jelenlétében. A kormányzó megkoszorúzta a Mátyás-szobrot

Kolozsvárról jelentik: (MTL) Kolozsvár esütörtökön zászlódiszbe öltözött lelkes hangulatban várta az ősi egyetem ünnepélyes megnyitására érkező kormányzói párt. Az államfő és hitvese tegnap este 10 órakor indult el Budapestről különvonaton.

Kolozsvár házainak ablakaiban a kirakatokban mindenütt a kormányzói pár arcképe látható. Már a kora reggeli órákban színpompás nemzeti viseletben, lobogók alatt vonultak fel a különböző magyar községek küldöttségei. Az egyetem előtt az ifjúsági és a honvédségi alakulatok gyülekeztek.

Az ünnepségek reggel 9 órakor a különböző felekezetek templomaiban tartott istentisztelettel kezdődtek, amelyen megjelentek a hadsereg, a városi hatóságok és az egyetemi hatóság képviselői. 10 óra után az egyetemi ifjúság a Mátyás király-díkház előtt sorakozott fel.

A kormányzó különvonata délelőtt háromnegyed 11 órakor érkezett a kolozsvári pályaudvarra, ahol katonai fogadtatásban részesítették az államfőt és hitvesét. Megjelent fogadtatásukra a már Kolozsvárt tartózkodó Teleki miniszterelnök, Csáky külügyminiszter és Kolozsvár város vezetője. Végig az egyetem felé vezető útvonalon hatalmas, lelkes ünneplés kísérte a kormányzói gépkocsit, mely egyenesen az egyetem elé hajtott. A

központi épület előtt Hóman Bálint kultuszminiszter és az egyetem tanácsa, élén Bartók György rektorral fogadta a kormányzói párt, majd az államfő és hitvese az egyetem előcsarnokába vonult. Itt Hóman Bálint tett jelentést néhány szóban a kolozsvári egyetem visszatéréséről, majd a rektor üdvözölte az államfőt és bemutatta az egyetem tanári karát.

Az ünnepség ezután a Corvin-teremben folytatódott. Itt a kormányzó átadta a Corvin-láncot, illetve a Corvin-koszorút a most kitüntetett erdélyi íróknak, művészeknek. A kitüntetések átadása közben az előkelőségek és a közönség a Mátyás király-díkház dísztermében gyülekezett, ahol azután megkezdődött a megnyitási ünnepség. A Himnusz elnéklése után Hóman kultuszminiszter mondott hosszabb beszédet és engedélyt kért a kormányzótól az egyetem megnyitására. A kormányzó az engedélyt megadta, majd a magyar Hiezekegy hangzott el és utána a rektor mondotta el megajánló beszédét. Ezt követően az üdvözlő beszédekre került sor és végül a Szózat fejezte be a nagyszabású ünnepséget.

Az egyetem megnyitása után a kormányzó és kísérete a Corvin-kitüntetettekkel együtt a Mátyás-szoborhoz vonult és fényes katonai ünnepség közepette megkoszorúzta Fadrusz János örökbeeső emlékművét.

Csáky István gróf külügyminiszter diszdoktorrá avatása

Beszéd a magyar diplomácia újjászületéséről. Nem akarunk nagyhatalmi ábrándok után szaladni, de tudjuk, mi a miénk és mi jár nekünk

Kolozsvárról jelentik: (MTL) A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem tanácsa tegnap este ünnepi ülést tartott, amelyen Csáky István külügyminisztert az egyetem diszdoktorává avatták.

Az ülés a Hiezekegy elnéklésével kezdődött, majd Bartók György rektor mondott megnyitó beszédet. Buza László, a jogi kar dékánja ismertette ezután a jogi karnak Csáky István doktrorra avatására vonatkozó indítványát, majd Bartók György rektor intézett a külügyminiszterhez meleg köszöntő szavakat. Buza László felolvasta a doktrorra avatás formuláját és a rektor, majd sorra a dékánok doktrorra fogadták a külügyminisztert.

A megjelent előkelőségek percekig tartó, lelkes tapsal kísérték az ünnepélyes aktust, majd Csáky István külügyminiszter mondott beszédet. Ebben a többi között kijelentette, hogy Erdély visszatérése a magyar diplomácia reneszánsza. Erdély történelmi földjén magyar vérrrel és magyar ésszel írják magyar elődeink a magyar utat. Az önálló Erdély külpo-

litikája és ennek a külpolitikának nagyvonalúsága minden magyar diplomácia legjobb iskolája. Az önálló Erdély a három nemzetet és négy valláson felépítve mutatja nekünk az el-

Az egyetem alakuló ülése

Az első egyetemi tanács. Bottai olasz és Rust német nemzetnevelésügyi minisztereket is diszdoktorokká avatják

Kolozsvárról jelentik: A Ferenc József Tudományegyetem tanári kara szerdán délután az aula dísztermében összegyülekezett és minden tagja letette a hivatali esküt. Az ünnepélyes ténykedésen jelen volt gróf Teleki Pál miniszterelnök, Hóman Bálint közoktatásügyi államtitkár is. Az alakuló ülést maga a miniszterelnök vezette. Az elnök külön is üdvözölte a tanárok közül dr. Bartók Györgyöt és dr. Györffy Istvánt, kik ketten még 1919-ben is tanárai voltak az egyetemen. Ezután következett az eskütétel. Utána köszönetet mondtak dr. Kristóf György egyetemi tanárnak, ki a román uralom ideje alatt is a magyar nyelv és

érendő célt a jövő útján. Erdély fia Teleki Pál miniszterelnök is. Neki köszönhetjük a politikai földrajz tudományának olyan felvilágosító erejű kifejlődését, mely a népek elhelyezkedési viszonyait legjobban megmagyarázza. Tőle tanultuk meg ezt a geopolitikai szükségsszerűséget is, hogy

Erdély földje magyar föld. Lehetnek itt más nemzetek, beszélhetnek más nyelven és dícsérhetik más módon az Urat, de e sajátágaiban is magyar ez a föld, magyar a tradíciója és magyar a levegője.

— A mult hibáiból, — folytatta a külügyminiszter, — tanultunk. Diplomáciánknak nem feladata a belső fejlődés kérdéseivel foglalkozni, jóllehet elvitathatatlan, hogy egészséges külpolitikát csak egészséges belső életre lehet felépíteni. Minden magyart meg kell szervezni. Feladatunk magunkkal és Európával szemben kikristályosodva áll előttünk. Csak a mult, jelen és jövő adja ki a nagy közösséget, melynek az élők csak átmeneti reprezentánsai. A nemzet családokból áll és a mai generáció legfőbb feladata a multat átmenteni és a jövőt kiépíteni. Szerencsétlen az a nemzet, mely tradícióit könnyen el tudja vetni. Ma alig valamivel vagyunk túl a 13 millión és ennek a tizenhárom milliónyi fajmagyarnak egyrésze is a határokon túl él. Ilyen létszámmal csak olyan külpolitikát lehet folytatni, mely jelentőségünknek megfelel. Ezért nem akarunk mások példájára nagyhatalmi ábrándok után szaladni. Másrészt tudjuk, mi a miénk és mi jár nekünk. Ezért maradéktalanul tovább küzdünk.

A külügyminiszter így fejezte be beszédét:

— Mi, a csonkaországbeliek, zárandokolni akarunk ide. Ezen a történelmi földön szeretnénk a további munkához erőt, biztatást nyerni. Megerősödvé szeretnénk innen hazamenni, hogy tovább dolgozhassunk. Isten adjon erőt Kolozsvár városának és a város lakosságának, hogy továbbra is betölthesse azt a hivatást, amelyet a magyar történelem előirt számára.

Beszéde végén a külügyminisztert a nagyszámú előkelőség lelkesen megéljenezte. Majd Bartók György rektor mondott rövid beszédet és átadta a külügyminiszternek a diszdoktori oklevelet. Az avató ünnepség a Rákóczi-indulóval ért véget.

irodalom tanszékében hűségesen helytállott s most újabb az egyetem visszaadásának leszámolási nagy munkáját vezette.

A továbbiak során megválasztották az egyetem tudományszakjainak a dékánjait és megalakították az első egyetemi tanácsot. Rektor: dr. Bartók György, a jogtudományi kar dékánja: dr. Buza László, az orvostudományi kar dékánja: dr. Berde Károly, a bölcsészettudományi kar dékánja: dr. Várady Imre, a közgazdaságtudományi kar dékánja: dr. Szentkirályi Sámuel. Az egyetemi tanács még elhatározta, hogy Bottai olasz és Rust német nemzetnevelésügyi minisztereket is diszdoktorokká avatja.

Antonescu román államvezető Berlinbe is ellátogat

A romániai német népcsoport vezetője Brassóban rádióbeszédet mondott a német-román együttműködésről

Bukarestből jelentik: A *Vreme* bukaresti értesítője szerint Antonescu román államvezető római útja után Berlinben is hivatalos látogatást tesz.

Bukarestből jelentik (Nemzetközi Sajtótudósító): *Schmidt*, a romániai német népcsoport vezetője a brassói rádióban beszédet tartott és a többi között azt mondotta, hogy az európai kulturális tér egysége, mely az eljövendő politikai rend alapja lesz, nemcsak a német győzelem következménye, hanem évszázados fejlődés

eredménye. Közép- és Kelet-Európa népei mindig együttműködtek a német néppel, mert csak így védekeztek sikeresen a keleti befolyások ellen. Románia most legjobb fiának, mindekelőt Codreanu politikai végrendeletét hajítja végre. Megelégedéssel állapítja meg, hogy Antonescu államvezető és Horia Sima, valamint a német népcsoport között jó egyetértés áll fenn. Hitler vezér a Romániának nyújtott szavaltatással és a német alakulatok kiküldésével megnyitotta az utat az együttműködés felé.

Angol tervek Szíria és a görög szigetek elfoglalására

Az angolok megszálló tevékenysége Egyiptomban

Rómából jelentik: Az olasz lapok San Sebastianon át érkezett londoni jelentése szerint az angolok különböző közelkeleti semleges államokban, amelyek még nem vesznek részt a háborúban, újabb mesterkedést készítenek elő. A *Daily Sketch* fölveti a kérdést, miért várnak a Szíria elleni fellépéssel. Felemlíti a lap a dakari kudarcot és azt mondja, nem szabad megengedni, hogy Szíriát is kiűssék Anglia kezéből. A *Times* szerint nem szabad várni azzal a lehetőséggel, hogy Anglia elfoglaljon né-

ennek az eseménynek különösen az arab helyzet szempontjából. Kairói hírek szerint *Ibn Saud* lovasága és az angol gépesített erők között összefűzésre került sor.

A Bahrein-sziget közljberendezéseinek olasz bombázása legnagyobb teljesítmény az aviatika történetében.

Rómából jelentik: A Stefani írja: Az a tény, hogy az olasz repülők bombázták a Bahrein-sziget közljberendezéseit, mely benyomást keltett a világ közvéleményében és ezt a legnagyobb teljesítménynek nevezik az aviatika történetében. Az olasz légi haderő ezzel újból bebizonyította félelmetes hatalmát és repülőinek példátlan merészségét. Az angol tengeri és légi fegyvernem üzemanyagellátása ezzel újabb súlyos csapást szenvedett. Az olasz légi főlényel szemben Anglia nem tud egyebet felváltatni, mint a milánói, torinói és aostai ipari célpontok elleni állítólagos támadások hazugságait, amelyekkel neveltségessé teszik az angol hírverést.

A németek Skócia ellen, az angolok Berlin ellen.

Berlinből jelentik: (NTI.) Szerdán este német vadászipülőgépek támadást intéztek Skócia keleti partvidékei ellen és sikeresen bombázták egy város vasúti berendezését és pályaudvarát. A megfigyelt tüzek mutatták, hogy a támadás elérte célját.

Berlinből jelentik: Csütörtökre virradó éjszaka angol repülőgépek nagyobb támadást kíséreltek meg Berlin ellen, de csak kevés gép érte el Nagy-Berlin légi terét. Megszóltak a légvédelmi szírnák és a légvédelmi tüzérég is működésbe lépett. Az ellenség gyújtó és robbanó bombákat, valamint gyújtó lapocskákat dobott le. Több helyen kisebb károkat okoztak az épületekben, kisebb tüzek is voltak, de azokat csakhamar eloltották. Négy sebesülés történt.

Figyelje Halász Imre

szücs üzletét. Nagyvárad, Színház-u. 4

Ahol olcsón és izlésesen beszerezheti szőrme szükségletét. Pontos kiszolgálás.

Legújabb modellek.

hány olyan görög szigetet, melyek stratégiai szempontból rendkívül fontosak számára.

Rómából jelentik: A *Messagero* Athénen át érkezett kairói jelentés szerint az angol csapatok megszállták a Sinai félszigetet és Csarga Taklát, valamint a Siwas oázist. A kairói sajtó ezeket a megszállásokat úgy állítja be, mintha az említett területet csupán angol katonai ellenőrzés alá helyezték volna holott ez a földközi-tengeri statusquo megváltoztatását jelenti. Ezek a területek eddig kimondottan egyiptomi katonai ellenőrzés alatt állottak és közigazgatási szerveit az egyiptomi kormány nevezte ki. Az ott elhelyezkedett egyiptomi csapatok parancsot kaptak, hogy ezeket a területeket még e héten ürítsék ki. Nagy jelentőséget tulajdosítanak

A bukaresti lengyel nagykövetségben titkos rádió-leadóállomásokat tartottak fenn Anglia részére

Bukarestből jelentik: (NTI.) Beck volt lengyel külügyminiszter és a lengyel követség tagjainak lefolytatásával kapcsolatban, akik az angol szabotázs-tervek szolgálatában álltak, valamint a kedden talált okmányok alapján a román rendőrség szerdán házkutatást tartott a lengyel nagykövetséghez tartozó egyik épületben. Ennek során nagymennyiségű lőszert, terhelő okmányt, kokaint és más mérgeket nagymennyiségű devizát, közöttük tízezekre menő bírodalmi márkát találtak. Az okmányok bizonyítják, hogy az úgynevezett lengyel nagykövetségben az angol kémiszolgálat érdekében dolgoztak. Két nagy leadó és felvevő állomást is találtak. Találtak továbbá olyan iratokat is, amelyekből kitű-

nik, hogy a két leadóállomás, angol körökkel tartott fenn kapcsolatot. Harminc lengyelt, közöttük az úgynevezett lengyel nagykövetség több tagját is letartóztatták.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Családvédelem az adózásban

A miniszterelnök ismételt erdélyi útjai is elárulják, milyen sürgősnek tartja Erdélynek a magyar gazdasági életbe való teljes visszakapcsolását. Hogy ez minél kisebb zökkenővel járjon, ahhoz az is szükséges, hogy megismerkedjenek az erdélyiek az anyaország gazdasági életére vonatkozó szabályokkal. Ennek megkönnyítésére szolgál a m. kir. kormány megbízásából a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által összeállított Utmutató.

A munkaalkalmakat teremtő törvények, hitel és iparjogi könnyítések, az anyagellátás és árszabályozás világos, népszerű nyelven megírt ismeretelésén kívül különösen érdeklő a hazatért országrészek polgárságát a népes családokat megillető adókedvezmények fejezete. Ezek a rendelkezések a legszibben bizonyítják, hogy a magyar törvényhozás a minisztériumokat mely szociális érzék kíséri.

A magyar jövedelemadó alapja az összes jövedelem. Néhány fajta azonban, mint pl. a közszolgálatból eredő jövedelem, mentes ez alól az 1000 P-t el nem érő jövedelem. Akiknek adómentes és adóköteles jövedelme is van, azok mentesek, hogyha adóköteles jövedelmük nem haladja meg a 600. P-t. Akiknek egynél több gyermekük van, ennél nagyobb mentességben részesülnek, mégpedig a második és harmadik gyermek után 100—100 P, a negyedik és ötödik után 200—200 P, a továbbiak után 300 P mentesség illeti meg őket. Így egy ötgyermekes apa csupán abban az esetben jövedelemadóköteles, ha jövedelme meghaladja az 1600 P-t.

Olyan sokgyermekes adózók, akik nem jövedelemadókötelesek, a föld- és házadónál, illetve az általános kereseti adónál részesülnek megfelelő adókedvezésekben. Ezzel szemben az egyedülálló keresők és a kiscsaládú emberek némileg felemelt adót fizetnek. Olyan adózók, akikhez csak két családtag tartozik, azok 5%-kal, egy családdal pedig 10%-os emeléssel többet fizetnek. Az egyedülállók 15%-kal emelt adót fizetnek és a harminc évnél idősebb és házasságot még egyáltalában nem kötött adózók 25%-al fizetnek többet mint a rendes adótétel. Ezt az adómentet nevezik aggregácyadónak, bár nőkre is éppúgy vonatkozik. Az adókedvezmények régebben mindig csupán a kiskorú gyermekekre szorítottak. Ha azonban igazolni tudja az adózó, hogy nagykorú és segélyre rászoruló gyermekeit rendszeres segélyekben részesíti, úgy szintén megilletik az adókedvezmények. Ugyanez vonatkozik az árvánmaradt unokák esetére is.

Még további kedvezményt is nyújtanak a rendelkezések olyan adózóknak, akiknek jövedelme nem haladja meg az évi 6000 P-t. Ezeknek jövedelemadója, adómentes létminimum címén 10 P-re csökken.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Utmutatójában, amely minden érdeklődőnek ingyenesen áll rendelkezésre, még a gazdasági élet különböző területein fennálló jogszabályok és kedvezmények szemléltető összeállítása is megtalálható.

Elképesztő drágaság Romániában. Bukarestből jelentik: A bukaresti drágaság egyre fokozódik. A hétfői piaci árak a következők voltak: zöldbab kilogrammonként 20—24 lei (80 fillér), burgonya 10—12 lei (45 fillér), liszt (egyáltalában nem kapható, de ha mégis fellelhető) 24—34 lei (1 P), szárazbab (alig kapható) 22—27 lei (1 pengő), káposzta fejenként 8—10 lei (40 fillér), 1 kilogramm harmadosztályu marhahús csonttal 55 lei (1.90 pengő), 1 kilogramm juhhus 50 lei (1.75 P), 1 kilogramm sertésbús 140 lei (5 pengő), 1 kilogramm rizs 68 lei (2.30 pengő), 1 kilogramm tészta (nem kapható) 37 lei (1.20 P), 1 kg étolaj (majdnem teljesen kifogyott) 110 lei (4 P), 1 drb tojás 3.80—4 lei (15 fillér), 1 kg vaj (csak reggel 8 óráig kapható) 240—260 lei (9.50 P), 1 kg szappan 75—80 lei (8.20 P), a süllő ára kgrként 60—90 lei (3 P). Drágult az élő baromfi is: kis csirke párja 98—105 lei (3.50 P), nagyobbak 150—160 lei (5.50—6 P), kacsa 80 lei (2.80 P). Magas ára van a friss gyümölcsnek: alma 60—65 lei (2.40 P), szőlő 45—50 lei (1.30 P). A devizapiac az effektív valutákban gyenge, kifizetésben erős. Effektív dollárt 500 lejlel, angol fontot 1240 lejlel, palesztina fontot 2110 lejlel és 1 Napoleon-aranyat 3350 lejlel jegyezték.

Mély tisztelettel értesitem a helyi és vidéki közönséget hogy a

„Kék Macska”

éttermet (Kapuczinu-u. 10)

a mai naptól fogva személyesen vezetem. Jó magyar konyha, szolid polgári árak és figyelmes kiszolgálás. Kérem a nagyérdemű katonai és polgári közönség szíves pártfogását.

Mély tisztelettel:
Leitner Ferenc
tulajdonos

A román kormány lefoglalta a nagyszebeni ferencrendi zárda épületét

Márton Áron püspök közbelépett a rendelet visszavonására.

Bukarestből jelentik: (MTI.) A Nagyszebeben létesítendő román egyetem céljára a bukaresti kormány lefoglaltatta a nagyszebeni ferencrendi zárda épületét, melyben leánygimnázium, elemi iskola, tanítóképző és felső kereskedelmi iskola működött. Márton Áron püspök intervensiált a rendelet visszavonására érdekében.

Serédi hercegrímás pásztorlevele Erdély visszatéréséről

Seredy Jusztinián bíboros-hercegrímás pásztorlevelében meleg szavakkal emlékezik meg Erdély egyrészenek visszatéréséről: „Szent István király jubileumi évében felénk nyújtotta segítő jobbát a nemzetek sorát irányító Isten. Nem mult el még két esztendő s immár harmadszor adhatunk hálát Istennek országunk öröndetes gyarapodásért. Bebizonyosodott ismét a százados igazság: ez a nemzet csak akkor és csak addig volt nagy, amíg hű maradt Istenhez és nagygyá ismét csak akkor lehet, ha vallási és nemzeti életének emelkedettségével méltónak mutatkozik az isteni Gondviselés kegyére.” A bíboros főpásztor ezután felhívta papjai és hívei figyelmét az „Erdélyért” akcióra. Ugyancsak pásztorlevelében méltatta a történelmi eseményt Hanauer István váci megyéspüspök is.

Várady István temetése

Szerdán délután 4 órakor ment végbe Várady István temetése. A Haller-kápolna előtt levő tér már jóval négy óra előtt henépesedeti Várady István egykori tanítványainak, kartársainak és tisztelőinek seregével. Testületileg megjelentek a temetésen a Hangya, és a Népszövetségi Hitelintézet tisztviselői kara Zöldy Bertalan és Dévald László vezetésével, a tanítói testület, a Magyar Párt Markovics Manó és Czifra Kálmán ny. főispánok vezetésével a főpapság tagjai közül Schriffert Béla püspöki helynök, Gresinszky nagyprepost, Imrik S. Zoltán és Lestyán Endre kanonokok. Ott láttuk a gyászolók tömegében Sólyom Kálmán dr volt alpolgármestert, dr Gyöngyösi Istvánt, Horváth Árpádot, Medvigy Ferencet, Mellau István pápai kamarás plebánost, Nemecek József teológiai tanárt, dr Kaczián Kálmánt, dr Popity Jánost, dr Roszkopf Béla főorvost, dr Bárdos József pénzügyigazgatósági főtisztviselőt és másokat.

A temetési szertartást Brüstel Lajos apátkanonok végezte fényes segédlettel. A koporsó beszentelése után dr Markovics Manó a Magyar Párt nevében mondott meghatott hangú búcsúztatót, majd Kortsmáros László a kartársak nevében búcsúzott el Várady Istvántól. A sírnál pedig dr Popity János a régi barátok nevében búcsúztatta el könnyekig meghatott beszédben Váradyt, akivel az egykori Tiszántúlnál együtt kezdték el a katolikus közéletbe való bekapcsolódást.

Ezután leeresztették a koporsót a nyitott sírba a drága hazai föld magábaölelte az oly tragikus hirtelenséggel eltávozott Várady István földi maradványát.

Hitler birodalmi vezér és Franco tábornagy találkozása a spanyol-francia határon

Bajtársi szellemű szívélyes megbeszélés folyt le közöttük. A német és a spanyol külügyminiszterek is résztvettek a két államfő közötti megbeszélésen

Franciaországból jelenti a Német Távirati Iroda: Hitler vezér és kancellár szerdán a spanyol-francia határon találkozott Franco tábornaggal, a spanyol államfővel. A megbeszélésen, mely a két nemzet bajtársi kapcsolatnak szívélyes szellemében folyt le, Ribbentrop német birodalmi és Serrano Suner spanyol külügyminiszter is résztvett.

A találkozó egyes jelenetei.

Berlinből jelentik: (NTI.) A Hitler és Franco megbeszéléseiről még a következő részletek voltak ismeretesekké:

A találkozó a németek által megszállt francia területen lévő spanyol határállomáson folyt le. A kis állomás épületét a nemzeti Spanyolország

zászlóval és a horogkeresztes zászlóval díszítették fel. Elsőnek Hitler különvonata futott be az állomásra, majd megérkezett Franco különvonata is. A vonatból kiszálló Francot elsőnek Hitler vezér üdvözölte, aki ezután Serrano Sunerrel fogott kezét. A két államférfi kölcsönösen bemutatva egymás kíséretét. Ezután elléptek a díszszázad sorfala előtt, majd Franco szalonkocsijába mentek, ahol megkezdődött a tanácskozás. A megbeszélésen a két külügyminiszter is résztvett. Hitler este ebédet áttá vendégül szalonkocsijában Francot. A megbeszélés befejeztével a Führer a Caudilloval ellépett a díszzászlóalja előtt, majd magas vendégét különvonatához kísérte és a legszívélyesebben elbúcsúzott tőle.

Európát az európaiaknak! Spanyolország együtt a tengelyhatalmakkal Anglia ellen

Berlinből jelentik: (NTI.) Hitler és Franco találkozásáról a csütörtök reggeli német lapok csak rövid jelentést közölnek. A Deutsche Allgemeine Zeitung hangoztatja, hogy francia területen a dicsőséges német fegyverek fényében most európai politikát csinálnak. A német Vezérnek a Duceval néhány héttel ezelőtt történt megbeszélése után a mostani találkozó is annak az eszmének a szellemében folyt le, melyet így lehetne kifejezni:

— Európát az európaiaknak.

Rómából jelentik: (MTI.) Hitler és Franco találkozásáról Rómában kitörő örömmel fogadták. A Messaggero jelentése szerint nagy feltűnést keltett hogy Hitler kíséretében jelen volt Gauss kül-

ügyi államtitkár, aki szerkesztője volt mindazoknak a fontos nemzetközi okmányoknak, amelyeket eddig Hitler és Ribbentrop aláírtak.

Belgrádból jelentik: (Mai Nap.) A Vreme értesülése szerint Hitler és Franco között a tárgyalások akörül folytak, hogy Spanyolország foglaljon véglegesen állást az európai viszályban. Nyilvánítsa ki, hogy a tengely mellett és Anglia ellen foglal állást. Valószínűnek tartják, hogy a Gibraltár elleni támadásra a tengely csapatai szabad átvonulást kapnak Spanyolországban. Spanyolország átadja Gibraltár közelében és Marokkóban lévő támaszpontjait, ahonnan döntő csapást mérhetnek az angol hadereire.

Baudoin külügyminiszter Franciaország külön békéjéről

Pétain tábornagy elnökle alatt minisztertanács foglalkozott a Hitler és Laval közötti megbeszélés anyagával

Berlinből jelentik: (Stefani.) Vichyből érkezett jelentés szerint Baudoin francia külügyminiszter az amerikai sajtó képviselői előtt a párizsi találkozóról szölvta ezt mondotta:

— Franciaország közeledik a béke felé.

A Német Távirati Iroda vichy-i jelentése szerint Laval a Hitlerrel folytatott megbeszélése után szerdán délután visszatért Vichybe. Utána két megbeszélést folytatott Pétain tábornaggal, akinek beszámolt a tanácskozásról. Délután Pétain elnöklésével minisztertanács volt.

Amerika tudni akarja Franciaország álláspontját. Végleges közeledés Franciaország és Németország közt. A francia flotta együttműködése a tengelyhatalmakkal

Washingtonból jelentik: (Stefani.) Az Egyesült Államok felszólította a francia kormányt, hogy határozottan jelölje meg álláspontját az európai háború további fejlődése tekintetében.

Berlinből jelentik: (NTI.) A német főváros körében az a vélemény, hogy a háború második évének legnagyobb eseménye a végleges közeledés

Franciaország és Németország között és az egységes kontinens blokkl kialakítása.

Belgrádból jelentik: A Vreme newyorki jelentése szerint Vichyből olyan hír érkezett, hogy a francia földközi-tengeri flotta parancsot kapott, térjen vissza a touloni hadikikötőbe. Az elkövetkező időben Franciaország szoros együttműködésbe lép Németországgal és Olaszországgal.

A japán-szovjet tárgyalások a két ország közötti baráti megegyezésre vezetnek

Tokióból jelentik: A Popolo di Roma tokiói jelentése szerint az ottani szovjet nagykövetség egyik magasrangú tisztviselője Moszkvában utazott, hogy résztvegyen az ott kezdődő japán-szovjet tárgyalásokon. Ezek a tárgyalásokon tisztázni kívánják azokat a kérdéseket, amelyek a Szovjetet és Japánt egymástól elválasztják és arra törekcsenek, hogy a két ország között baráti megegyezés jöjjön létre. Tokióban nagy bizalommal tekintenek az új moszkvai japán nagykövet működése elé. Biztosra

veszik, hogy az új japán nagykövetnek sikerül kijátszania a Moszkvában folyó angol és amerikai mesterkedést.

* A természetes „Ferenc József” keserűvíz régóta kitünően bevált háziszser megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

A kormányzó kinevezte a Corvin-rend erdélyi tagjait

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny csütörtöki száma az alábbi legfelsőbb kéziratokat és elhatározásokat közli:

VI.

Kedves Hóman!

A Ferenc József Tudományegyetem tíz esztendővel ezelőtt megtartott szegedi épület-avató ünnepén a magyar szellemi élet legkiválóbb munkásainak kitüntetésére céljából tizenkét Corvin-láncot és hatvan Corvin-koszorút alapítottam dicső emlékü Hunyadi Mátyás király emlékére.

A Kolozsvárra visszatért Ferenc József Tudományegyetem mai megnyitó ünnepén meleg elismeréssel emlékezve meg a Magyar Szent Koronához Hunyadi Mátyás születésének ötszázadik évfordulóján visszatért erdélyi és keleti országrészek íróinak, művészeinek és tudósainak húszesztendei, a magyar nemzeti szellemi értékeit gyarapító áldozatos munkásságáról, a Corvin-láncok számát tizenötre, a Corvin-koszorúk számát pedig nyolcvanra emelem fel.

Kelt Kolozsvárott, 1940. évi október hó 24-ik napján.

Horthy s. k.

Dr. Hóman Bálint s. k.

II.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztését elfogadom. Ennek értelmében a csatolt kéziratot kibocsátom és a magyar Corvin-lánc, a magyar Corvin-koszorú

és a magyar Corvin-díszjelvény módosított alapszabályait ezennel jóváhagyom.

Kelt Kolozsvárott, 1940. évi október hó 24. napján.

Horthy s. k.

Dr. Hóman Bálint s. k.

III.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Balogh Artúr jogtudósnak a jogtudomány, Kellemen Lajos történettudósnak a történettudomány és Reményik Sándor írónak az irodalom terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a magyar Corvin-láncot, Balázs András kultúrpolitikusnak, Berde Mária írónőnek, Bíró Vencel történettudósnak, Gyallay Domokos írónak, Gyergyay Árpád orvostudósnak, György Lajos irodalomtudósnak, háro Kemény János írónak, Kós Károly építőművésznek és írónak, Kristóf György irodalomtudósnak, Nyíró József írónak, Schöffler János egyháztudósnak, Szilágyi Dózsa hitésőnőknak, Szopos Sándor festőművésznek, Tamási Áron írónak, Tavasz Sándor bölcsészettudósnak, Varga Béla bölcsészettudósnak és B. Váradi Aranka színművésznőnek a tudomány, irodalom és művészet terén szerzett kiváló érdemeik elismerésül a magyar Corvin-koszorút adományozom.

Kelt Kolozsvárott, 1940. évi október hó 24. napján.

Horthy s. k.

Dr. Hóman Bálint s. k.

Apostoli kormányzójuk vezetésével megérkeztek Nagyváradra a debreceni zarándokok

József Ferenc főherceg is csatlakozott Debrecenben a több mint félezer főből álló zarándokcsoporthoz. — Ünneplés fogadtatás Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. Szerda este hét órakor hatvanöt kerékpáros futott be Nagyváradra. A debreceni piarista gimnázium cserkészcsapata, tanárok vezetése alatt. Ők voltak annak a nagyváradi zarándoklatnak az előhírnökei, amelyet Lindenberger János apostoli kormányzó rendezett a debreceni katolikus intézetek felsőbb osztályu növendékei és Debrecen város mintegy 300 polgára számára.

A cserkészcsapat a Szent József intézetben szállott meg. Csupa katonás szellemű fiatal fiuk, akik hat óra alatt tették meg a több mint hatvan kilométeres utat Debrecenről Nagyváradig, anélkül, hogy ebbe a teljesítménybe különösképpen belefáradtak volna. Akinek utközben defektet kapott a kerékpárja, az visszamaradt a csapat diák szerelőjével, megjavította gépet és utána iramodott a többiek. Nagyváradra egységes csoportban érkeztek meg a debreceni fiuk és tanáraik. Ma, csütörtökön reggel fél kilenckor érkezett meg Nagyváradra a debreceni zarándokok zöme Lindenberger János apostoli kormányzó vezetésével. A zarándokokhoz csatlakozott Debrecenben József Ferenc főherceg, aki ezt az alkalmat óhajtotta felhasználni arra, hogy a felszabadult Nagyváradot megtekintse. Megérkezett az egész debreceni katolikus világi papság, a piarista rend csaknem valamennyi debreceni tagja, a piarista gimnáziumnak és a Szent József leánygimnáziumnak és tanítónőképzőnek mintegy 140 felsőosztályos növendéke, azonkívül a különböző debreceni egyesületeknek közel 300 képviselője, férfiak és nők egyaránt.

A fogadtatás ünneplés keretében történt meg a nagyváradi állomáson. Kivonult az egész káptalan, a nagyváradi alsó papság, számos egyesület vezetője, az előző este megérkezett debreceni cserkészek és nagyszámu közönség.

A káptalan nevében Lestyán Endre kanonok, egyházi díszben üdvözölte József Ferenc főherceget, aki röviden köszönetet mondott a fogadtatásért. Aztán a zarándokok és az üdvözlésükre megjelentek ünneplés körmenetben vonultak a Székesegyházhoz, ahol hálaadó istentisztelet volt. A szentmisét Lindenberger János apostoli kormányzó celebrálta és dr. Némethy Gyula kanonok mondott szentbeszédet. Az istentisztelet során kitétek az oltárra a Szent László ereklyét, amelyhez sokra jártak a zarándokok.

Szentmise után József Ferenc főherceg a püspöki palotába számára berendezett lakosztályba vonult vissza, ahol Gresinszky Antal nagyprepost és Scriffert Béla apátkanonok, püspöki helynök üdvözölték.

A zarándokok a mai nap folyamán megtekintik a város nevezetességeit, a cserkészcsapat közben kirándulást tesz a Károly-vonalhoz, s a délutáni órákban visszatérnek Debrecenbe.

József Ferenc főherceg azonban néhány napot Nagyváradon tölt, mint a püspökség vendége.

FUTURA R. T.

Bevásárló Kirendeltsége Nagyvárad
Kossuth Lajos-u. 3. I. em.

A honvéd vezérkar főnökének
rendeletére mindennemű

Gabona és magféléseget

a rendeletekben előirt, illetve a budapesti tőzsdei árak megfelelő legmagasabb napi áron készpénzfizetés mellett vásárolunk.

Nagyváradi raktárunkban átvétel napon. Vidéki bevásárló hálózatunk beszerzés alatt áll és bizományosaink működésének megkezdéséig az összes járási székelyeken meghirdetett piaci napokat tartunk.

A nagyváradi mozgóképzőszínházak műsora:

DORIAN: KÉT LÁNY AZ UTCÁN.
APOLLÓ: JÖJJÖN ELSEJEN.
BELVÁROSI: VARIETÉ CSILLAGA.

Merano szálloda

BUDAPEST IV., Bécsi-utca 2.

Központi fűtés. Hideg-meleg folyóvíz.
Pensiórendszer. Igen mérsékelt
árak. Olcsó havi bérlet.

A legkellemesebb családi
ház a Belváros szívében

Amikor a Gounod „Ave Maria“-jából kenyér lesz...

Hűvös, nyirkos októberi este. Milyen jó hazajönni, leülni a duruzsoló kályha mellé, kedveseink körében! Meleg van, csend van, nyugalom és béke... Csengetnek. Jön az újság. S vele jön egy „más világ"... Bombalmadás, harc, halál, nyugtalanság... Olvassuk s magunkban azt mondjuk: messze van... Igen, a véres tragédiák messze vannak tőlünk. Itt nálunk, miközöttünk egyszerű, csendes, de annál fájóbb tragédiák játszódnak le...

Egy szó kiabál felénk az újságokból, az utcán, társaságban, napnap után s minél hűvösebb lesz az őszi idő, annál fázósabb, borongósabb és keservesebb lesz ez a szó: menekültek. Otthonatlanok, szomorúak, riadtak, menekültek. Minél melegebb a mi otthonunk, minél áldottabb családi körünk: meghitt békéje, annál jobban sajog bele a szívbe ez a nyugtalan, keserű szó: menekültek... Kik ezek? — Magyarok, véreink, egy család velünk! S mi ülhetünk nyugodtan a fűtött szobában, rádió mellett, amíg ők fázva, éhesen, reménytelenül is reménykedve róják az utcákat munka után, kenyér után, hajlék után? Nem, nem! Tenni kell valamit!

S meg is indul a munka érettek. A legelső magyar Asszony áldott, anyai keze nyul ki felénk és felénk. Kenyeret kér tőlünk ez a kéz, hogy nekik adhassa aztán. S ez a kenyér miből lesz? ... Egy pár hét és itt van a rózsacsodás Szent Erzsébet asszonyunk ünnepe. 700 év előtt kenyér lett Erzsébet csoda-rózsáiból... És ma: 1940-ben egy októberi vasárnap délután fölbúg az orgona a váradi székesegyházban, szárnyalok hangok viszik az Istenanya elé az Ave Maria édes-bús dallamát s a hangokból kenyér lesz szomorú magyaroknak...

Halljuk meg a hangok üzenetét! Menjünk el minél jobban arra a templomi hangversenyre, amelyet október 27-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel a székesegyházban rendez a nagyváradi „Caritas" a Főméltóságú Asszony erdélyi akciója javára, a következő műsorral:

1. Koudela Géza: Eucharisztikus Himnusz (ének- és zenekar).
2. Dr. Lestyán Endre bevezető szava.
3. Beethoven: Kyrie a C-dur miséből.
4. Demény: Gloria az Árpád-házi Szent Erzsébet miséből.
5. Gounod: Ave Mária, éneklő Sallak Pál orgonakisérettel.
6. Piechler: Credo az Albertus Magnus miséből.
7. Schubert: Sanctus a G-dur miséből.
8. Koch: Tantum ergo. Hegedűszó: Enekes Erzsike okl. zenetanár, ének- és zenekar.
9. Mozart: Benedictus a B-dur miséből. Szopránzó: dr. Krüger Jenőné, ének- és zenekar.
10. Haydn: Agnus Dei a Terézia miséből.
11. Magyar Hymnus Erkeltől, ének- és zenekar.

A miserészek szólóit éneklék: dr. Krüger Jenőné, Sándor Edit és Szabó Zoltán. Az összekötő orgonaszámokat játssza dr. Szalay Elemér okl. zenetanár, orgonaművész. Közreműködik a székesegyházi ének- és zenekar. Vezényel dr. Krüger Jenő, a nagyváradi Filharmonikus Társaság elnöke.

Magyar Testvérek! Ugye, mind, mind ott leszünk a hangok szárnyán Istent dicsérni és kenyeret juttatni az éhezőknek?!

A T. Házban

Irta: Árvay Árpád

Nem is tudom, hogy írjam ezt a cikket: mint újságíró, vagy mint képviselő, akinek az a megfizetendő feladat jutott, hogy a dunaparti tündérpalotában az erdélyrészi érdekeket képviselje. Amit újságíró szemmel láttam, mind színes, kavargó képpé olvad össze bennem, amit pedig mint képviselő tapasztaltam, annak jó része nem tartozik a nyilvánosság elé. Az újságíró általában a felület, a színek, az érzékek ragadják meg, a politikusnak viszont akarva, nem akarva le kell szállnia a dolgok mélyére is.

Maradjunk tehát amellett, hogy kötelezettség nélkül csevegjünk el a T. Házzal és adjuk vissza az újságíróknak is, a képviselőnek is egyszerre, sokszor elválaszthatatlanul is egybe-olvadó élményeit.

Az erdélyrészi honatyákat, mint azt annak idején a lapok is már megírták, a Házban való hivatalos bemutatkozás előestéjén ismerkedő értekezletre hívták össze. Erdély és a Partium minden részéből kellett volna összehozni huszonnégy óra deforgása alatt 46 képviselőt; sőt amint később kiderült, egyik a negyvenhat közül még messzebbre, éppen Genfben tartózkodott.

Mégis a huszonkét évi önfegyelmelés jóvoltából már az első értekezletről is alig hiányoztak néhányan. Pedig nagy dolog volt az út nélküli Székelyföldről felvergődni a fővárosba és pontosan megjelenni a meghívásban előírt 1. sz. tanácsteremben. De mégis csak eljöttek az új honatyák. Vonaton, gépkocsin, autóbusszon, ki hogyan tudott, sőt volt olyan is, aki utolsó pillanatban érkezett be a terembe és kifulladt hangon jelentette, hogy most érkezett meg repülőgépen.

Az értekezlet pontos időben megkezdődhetett, pedig nemcsak az volt nagy dolog egyeseknek, hogy Budapestig eljussanak, hanem ez után még hátra volt az is, hogy jövő működésük területét, az országházat megtalálják. Nincs mit szégyelni rajta: az erdélyrészi, behívott képviselők között nem egy olyan is akad, aki soha életében nem járhatott még a trianoni kegyetlen határvonal miatt a világ-szép, magyar fővárosban. De az erdélyi élelmesség segítette. Szerencsésen mindenki odatalált, pontosan a magas földszinten levő 1. sz. tanácsterembe. Nem ijesztett el senkit sem az a jól megteremtett, talpig zöld, generálisi ruhába öltözött uriember, aki tollas fűvegben áll a főbejáratnál, mert rövidesen kiderült róla, hogy ő az országház főportása és a legnagyobb szívélyességgel éppen arra várakozott, hogy nekünk utbaigazító szolgálatokat tegyen.

Másnap azután már egészen otthonosan mozogott az erdélyrészi társaság. Mintha mind ott született volna a történelmi emlékektől terhes, drága süppedő szőnyegekben gazdag palotában. Kiszagda, pap, ügyvéd, tisztviselő, kereskedő, stb., aki az erdélyrészi képviselők behívásával új otthonot kapott a T. Házban, elfogódottság nélkül, egész magától értetődő módon jött, ment, közlekedett, ismerkedett s tájékozódott a labirintnak tetsző palotában.

Igaz, hogy másnap a többi sok kedves ajándék sorában kézhez kaptunk egy díszes külsejű könyvecskét is, melyet Zámboreszky Ilona országgyűlési s. tiszt éppen abból a célból írt, hogy az avatlatlanokkal megismertesse a nagy rejtelmek házáat, az országházat. A könyvből pontosan megtudjuk, hogy az országház építését már 1843-ban, a pozsonyi diétán elhatározták, a nagyszerű épületet mégis csak 61 év múlva kezdték építeni és tizenhét évig tartott az is, míg teljesen elkészült. De akkor azután olyan tüneményes szépségben tündököl a Duna partján, hogy megirigyelhetette volna bármely más európai ország.

A könyvecske lelkes szerzője így fejt ki erre vonatkozó véleményét: „Magyar ipar, magyar művészet, magyar szellem tehetsége állí-

totta ide a hatalmas Duna folyam partjára a magyar nemzet palotáját; büszkén hirdette a világ előtt ennek a nemzetnek áldozatkésztségét, kultúráját, alkotmányos életének jelentőségét, Nagy-Magyarország létjogosultságát!”

Az ismerkedés azonban magával az országházzal és a benne dolgozó honatyákkal még sem tartozik a legkönnyebb dolgok közé. Magát az épület beosztását és történetét könnyen megismerheti az ember az említett könyvből, annál nehezebb az, hogy az összes „kollégákat” (ahogy egyik, józsu kiszagdatársunk emlegeti a képviselőket), rendre megismerje az ember.

A magyar képviselőháznak papíron 359 tagja van most, valójában azonban csak 335 képviselő működik, a többi halálozás folytán, vagy más okból megüresedett mandátum s ezek között van 2 kettős mandátum is, amelyeknek sorsa most van intézés alatt.

A mandátumok egyébként számszerűleg és százalékszerűen következőképpen oszlanak meg:

Magyar Élet Pártja	187	52,38%
Erdélyrészi képviselők	63	17,63%
Egyesült Nyilas-párt	43	12,06%
Magyar Megújulás Pártja (Imrédy-csoport)	17	4,76%
Független kiszagdatók	14	3,92%
Kárpátaljai csoport (Ebből csak 7 él.)	9	2,52%
Egyesült keresztény párt	8	2,29%
Szociáldemokraták	5	1,40%
Polgári szabadság párt (Rassay csoport)	5	1,40%
Pártonkivüliek	4	1,12%
Meskó párt	2	0,25%

Ez az összeállítás a legközelebbiben igazolja azt az érintetlen, tiszta parlamentáris-

Mit kell tudnunk a forgalomban levő leu-ércpénzekről?

M. kir. honvéd vezérkar főnöke.
741/Föv. kat. közig. 1940. szám.

HIRDETMÉNY

A leura szóló bankjegyek és érmék átváltásáról szóló hirdetmények világosan kimondják, hogy a leura szóló érmék ugyanolyan arfolyamon kerülnek átváltásra, mint a leura szóló bankjegyek. Ezek szerint a Magyar Nemzeti Bank a leura szóló érmékért is 100 leuért 1 pengőt. A leura szóló érmék átváltásának időpontját a Magyar Nemzeti Bank ugyancsak hirdetmények kifüggesztése útján fogja közzé tenni.

A visszacsatolt területek lakosai a tulajdonukban levő leura szóló érmék átváltása tekintetében tehát legyenek nyugodtak és óvakodjanak attól, hogy leura szóló érméiket lelkiismeretlen üzereknek a fent megjelölt ellenértékénél alacsonyabb pénzüsszeg ellenében adják el. Ha a leu érmék olcsóbb összevásárlására irányuló kísérlet tudomásukra jutna, azt haladéktalanul jelentésként az illetékes hatóságoknak. Mindaddig, amíg a leura szóló érmék átváltása be nem fejeződik, ezek az érmék forgalomban maradnak és

azokat, mint törvényes pénzt mindenki köteles elfogadni.

A visszacsatolt területeken kifüggesztett hirdetmény, valamint a m. kir. kormány 6180-1940. M. E. számú rendelete szerint tilos oly leu bankjegyeket és érméket átváltani, amelyeknek tulajdonosa nem a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekben lakó személy, vagy ott székhellyel bíró jogi személy, vagy cég. Ugyasint tilos a visszacsatolt területekre leu bankjegyeket és érméket bevinni és az e tilalom ellenére bevitt leu bankjegyek és érmék átváltását kérni.

A visszacsatolt területeken átváltásra jelenkezők tehát szigorúan ügyeljenek arra, hogy csak olyan leu bankjegyek átváltását kérik, amelyek már a visszacsatolás pillanatában is a visszacsatolt területeken voltak és amelyek tulajdonosa a visszacsatolt területen lakó személy, vagy ott székhellyel bíró jogi személy, vagy cég. Azok, akik ezeket a rendelkezéseket megszegik, nemcsak az átváltásra benyújtott fizetési eszközök elkobzásának, hanem súlyos büntetésre is kitészik magukat.

WERTH HENRIK, s. k.
gyalogsági tábornok,
m. kir. honvéd vezérkar főnöke

Ertesítem Nagyvárad és környéke nagyérdemű közönségét, hogy a Parkpalota, Rákóczi-u. 5 szám alatti helyiségében, Kerámia, porcellán és üvegkereskedést nyitok a közeli napokban. A 101 éves **világhírű HERENDI porcellángyár** kézfestésű — Nagyváradon még nem látott gyártmányai — Budapesti előírt áron kerülnek eladásra. — Örökértékű művészies tárgyak és sok más újdonság lesz megtekinthető minden vételkötelezettség nélkül! — A szépet, jót szerető és műértő közönség szives pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

TOMPA FERENC

(volt bukaresti kereskedő)

A Tordai Népies Diszkerámiák Magyarországi Főbizományosa

BUDAPEST

világhírű gyógyfürdőibe erdélyi testvéreinket szeretettel várjuk. Olcsó téli átalánykurák. Felvilágosítást ad a

Gyógyhelyi Bizottság
Budapest, Vigadó-ter 3

must, amit a totalis világhullámban a magyar képviselőház megőrzött. Igaz ugyan, hogy csak ilyen parlamentarizmus mellett történhetik meg az is, hogy legyen olyan párt is, amelynek az elnökén kívül — mondd és ird! — csak egyetlen tagja van!

De a statisztika azt is mutatja, hogy ma az ország egyik legszámottevőbb parlamenti alakulata az erdélyrészi képviselők csoportja, amely 63 mandátumával — ha egyáltalán párt volna, — a második nagypárt lehetne. Ez a számbeli adottság és azok a különleges körülmények, amelyek folytán az erdélyrészi képviselők a képviselőházba bekerülhettek, különös helyzetet és súlyt jelent e parlamenti csoport részére. Közös rendeltetésük, hogy a legújabbban visszacsatolt országhatártól és szempontjait képviseljük s az egész ország életébe szervesen bekapcsoljuk. Evégett a maguk külön összetartásával kell hatniok, ami bizonyára egyensúlyozó kulcs-szeretpet biztosít részükre a magyar belpolitikában. Az erdélyi csoport maga közötti egységének és pártoktól független különállóságának megtartása a képviselőház munkáját harmonizálja és egészséges erőfeszítésekre sarkalja.

Ha ezt elérik, elmondhatják majd magukról, hogy nem hiába kerültek be a dunaparti mesepalotába, az ország sorsát intéző és alkotmányos hagyományait őrző T. Házba.

Időszerű gazdasági útmutató

A visszatért országrészeknek az anyaország gazdasági rendjébe való zökkenésmentes bekapcsolódása

II.

Hadirokkantak, vitézek kedvezménye.

A magyar állam azokat, akik a haza védelmében megrokkantak vagy vitézeégükkel érdemeket szereztek, a gazdasági életben bizonyos kedvezésekkel segíti elő. Így a Közszállítási Szabályzat szerint a hadirokkantakat egyenlő feltételek fennforgása esetén más pályázókkal szemben előnyben kell részesíteni. Külön kedvezés jár a hadirokkant kisiparosoknak és azok szövetségeseinek, mert ezeknek kell a közszállítást (munkát) kiadni akkor is, ha a legelőszőbb nemhadirokkant ajánlattevőnél legelőszőbb 6%-kal drágább. A hadirokkant iparosoknak (nemkisiparosoknak) 30.000 P-ig 2% előny jár. 30.000 P-n felüli szállításoknál (munkáknál) azonban nincs kedvezményük. A vitézi rend tagjait és várományosait a szakmájukba vágó szállításoknál 6% árelőny illeti; közmunkáknál 30.000 P-ig 6%, 60.000 P-ig 4%, 100.000 P-ig 3%, 150.000 P-ig 2%, 200.000 P-ig 1.5%, 200.000 P-n felül 1% a vitézeknek járó árelőny. Ugyanez áll a kereskedővitézekre is.

Ha vitéz kisiparos kerül szembe nemvitéz kisiparossal, akkor a szállítást vagy munkát a vitéz kisiparosnak kell juttatni akkor is, ha ajánlata legelőszőbb 10%-kal drágább, mint a nemvitéz kisiparosé.

A helybeli vállalkozót a nemhelybelivel szemben megfelelő minőség és nem lényeges árkülönbség esetén előnyben kell részesíteni. A helyi nemvitéz kisiparossal szemben azonban a nemhelybeli vitéz kisiparost előny nem illeti meg.

Közszállítási megbízást gátló okok.

A versenytárgyalásnál az ajánlatához csatolni kell a társadalombiztosító intézet igazolását, hogy az ajánlattevőnek nincsen hat hónapnál régebbi esedékességű hátráléka. Ha van, akkor csatolni kell olyan engedménynyilatkozatot, amelyben a közszállítás (munka) ellenértékéből a hátrálék törlesztésére, legelőszőbb a közszállítási követelés 15%-át, a társadalombiztosító intézetre engedélyezi. Vigyázni kell arra, hogy a közszállításban résztvevni akaró iparos pontosan betartsa a legkisebb (minimális) munkabérekre, a legmagasabb (maximális) munkaidőre, az alkalmazottak fizetett szabadságára és a zeidő alkalmazottak arányszámára vonatkozó rendelkezéseket, mert ellenkező esetben eljárásnak teszi ki magát és elveszíti további közszállításoktól is. Igazolni kell azt is, hogy a vállalkozónak nincsenek-e nagyobb adótartozásai? (Erre vonatkozó bővebb felvilágosítást a kereskedelmi és iparkamarák nyújtanak.)

A számla kifizetése.

A közszállítási követelés akkor esedékes, ha a szállítás (munka) befejeztetett. Ha a teljesítés ideje legelőszőbb 3 hónap, akkor a vállalkozó a teljesített munkához képest részfizetést kérhet. Ha a munka (szállítás) átvétele után a beadott számlát 30 napon belül nem fizetik meg, a szállítónak kamatra van igénye. Olyan követelésből, amely 1000 P-t nem halad meg, nem szabad semmit levonni.

A Közszállítási Szabályzatnak a zártkörű versenytárgyalásra vonatkozó 15. §-a:

- (1) Zártkörű versenytárgyalás útján adható ki az a közszállítás:
  1. amely nagyszabású, országos érdekű építmény, műtárgy létesítését célozza, vagy különleges: tudományos, technikai vagy művészi ismereteket, vagy különös megbízhatóságot kíván s amelynél a nyilvános verseny a siker kockázatával jár;
  2. amelyet csak néhány (öttnél nem több) vállalkozó képes teljesíteni;
  3. amelyre nézve a nyilvános versenytárgyalást eredménytelennek nyilvánították;
  4. amely nem volt előrelátható, határidőhöz

van kötve s a rendelkezésre álló idő alatt nyilvános versenytárgyalással előreláthatólag nem bonyolítható le;

5. amelynek értéke vagy évi értéke állami szállításoknál 6000 pengő, állami munkálatoknál 10.000 pengő, kisközségeknél: szállítások esetében 1000 pengő, munkálatoknál 1500 pengő, nagyközségeknél: 10.000 lakosig szállítások esetében 2000 pengő, munkálatoknál 3000 pengő, nagyközségeknél 10.000 lakoson felül és megyei városoknál: szállítások esetében 3000 pengő, munkálatoknál 4000 pengő, vármegyei és városi törvényhatóságoknál: szállítások esetében 6000 pengő és munkálatoknál 10.000 pengő értéket nem halad meg, stb.

A Közszállítási Szabályzatnak a szabadkézből való vállalatbaadásról szóló 16. §-a:

(1) Szabadkézből (kézi bevásárlás útján), vagyis versenytárgyalás mellőzéseivel adhatók ki a következő közszállítások:

1. amelyekre nézve az állam érdeke titoktartást követel;
2. amelyekről nyilvánvaló, hogy verseny útján nem biztosíthatók;
3. amelyeket csak egy bizonyos hazai vállalkozó képes teljesíteni, feltéve, hogy árban és minőségben a külföldi iparral szemben is versenyképes ajánlatot tesz;
4. amelyeket kísérletképpen rendel meg;
5. amelyek előre nem voltak láthatók és használatatlanságuk miatt még a zártkörű versenytárgyalással járó késedelmet sem tűrik;
6. amelyekre nézve a zártkörű versenytárgyalást eredménytelennek nyilvánították. (53. §.)
7. amelyeknek révén új iparágat meghonosító gyár létesítése vagy magyar szellemi termékek gyártása biztosítható, vagy meglévő gyár vagy ipartelep megnyerhető arra, hogy belföldön nem gyártott cikkek vagy magyar szellemi termékek gyártására rendezkedjék be. Mihelyt azonban más gyár is keletkezik, vagy a kérdéses cikk gyártására más telep is berendezkedik, versenytárgyalást kell tartani.
8. amelyeket külön kormányhatósági megállapodások értelmében állami üzemekkel kell végeztetni;
9. amelyeket a megrendelő hivatal a hazai kis-

vagy háziipar támogatása céljából kisiparosnak, azok szövetségeseinek, alkalmi egyesüléseinek, szállítócsoporthoz tartozóknak, háziiparosnak, háziiparosok egyesületeinek (de csak, ha az egyesületek képesítéshez kötött ipart nem üznek), esetleg az állam, törvényhatóság vagy közszállítási vállalat által fenntartott vagy segélyezett jótékony intézet (árvaház, vakok, rokkantak intézete, stb.) ipari műhelyének kíván juttatni:

10. amelyeknek értéke vagy évi értéke:
  - a) az államnál 2500 pengőt;
  - b) kisközségeknél 500 pengőt, nagyközségeknél 10 000 lakosig 1000 pengőt, nagyközségeknél 10.000 lakoson felül és megyei városoknál 1500 pengőt, vármegyei és városi törvényhatóságoknál 2500 pengőt nem halad meg;

11. ha ingái százalék kikötve nem volt, a versenytárgyalás útján biztosított közszállításoknál azoknak befejeztéig felmerült pótszükségletek, az eredeti árszükséglet értékének vagy évi értékének 10%-a, illetőleg az eredeti munkások költségeinek 20%-a erejéig, mélyépítésnél (út-, vasút-, híd- és vízépítés, ideértve az alagút-, köcsatorna-, kikötő-, vízvezeték- és csatornaépítést, kútúrát és az ezekkel kapcsolatos valamennyi munkálatot), továbbá gúzmű, közbiztonsági és villamostelep építésénél ezütközés esetén a 20%-on felül is;

12. oly kiegészítő munkálat, melyet legelőszőbb az eredetileg megbízott vállalkozó végezhet el és amely az eredeti munkálat költségének 20 százalékát nem haladja meg, továbbá az olyan építkezés, melyet ugyanazon a munkahelyen kell teljesíteni, ahol hasonló építkezést a megrendelő hivattal szerződéses viszonyban álló vállalkozó már teljesít, feltéve, hogy a kérdéses építkezést egészen vagy nagyobb részben ugyanegy időszakra kell teljesíteni;

13. az állami, törvényhatósági és községi gyáraknak (üzemeknek) bányák és kohóvállalatoknak egymás közötti beszerzései és munkálatai;

14. jövedéki tárgyak vétele;

15. mezőgazdasági termékeknek hazai termelőktől és élőállatoknak hazai tenyésztőktől való beszerzése;

16. az igazságügyminisztérium és a felügyelet alá tartozó hatóságok, hivatalok, intézetek és intézmények olyan szükségletei, melyeket letartóztatási intézeteknél és javítónevelő intézeteknél biztosít. E szükségletek megállapítása a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával történik.

(2) Az (1) bekezdés 2., 3., 5., 7. és 9. pont eeteiben a szabadkézből vállalatbaadáshoz a kereskedelemügyi miniszternek, törvényhatóságoknál és községeknél a helyügyminiszternek a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve adott előzetes hozzájárulása szükséges.

(3) A megrendelő belátása szerint az (1) bekezdés megfelelő eeteiben versenytárgyalást is tartat.

(Folytatjuk.)

A Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakmai Szervezete (volt céh) továbbra is megkapta működési engedélyét

A gazdasági szervezkedés és érdekképviselet terén egyedülálló és páratlan munkásságot fejtett ki a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakmai Szervezete, az egész város magánalkalmazottainak érdekében és megelégedésére.

Ez úgy volt lehetséges, hogy sohasem ügött seromiféle politikát, hanem kizárólag tagjai érdekében a legönzettelenebbül dolgozott, sohasem téve különbséget faji vagy felekezeti szempontból. Ezért is tömörült a város magánalkalmazottainak hatalmas tömege a szervezet köré.

A Szakmai Szervezetben a román uralom legnagyobb részét kisebbségi sorban lévő magyar nemzetiségű és ajku tagok találták meg egy a gazdasági, mint kulturális védelmüket. A Szakmai Szervezetben sohasem tudott felülkeredni (minden nyomás dacára) a román nyelv. Levelezéseiben, tárgyalásaikon, gyűléseiken, előadásai-ikon és egyéb más megnyilvánulásaikon csak anyanyelvüket — a magyart — használták.

Miután ma is az alkalmazottak és tisztviselők gazdasági érdekei megkivánják az erős és életképes szervezetet, ezért még jobban megerősítették várukat — mindég többen és többen csatlakozván a városban egyedül elismert és engedélyezett Magánalkalmazottai Szervezethez.

A kereskedelemben foglalkoztatott alkalmazottak napi problémái és kenyérgondjai, ugyszintén az iparban foglalkoztatott tisztviselők helyzete foglalja nagyrészt le — az eddig is becsülettel magyar irányítás alatt lévő vezetőség-idejének. A vezetőség időt nem tekintve, fáradhatatlanul dolgozik a Szakmai Szervezet tagjai érdekében.

A jelenben is olyan akciókba kezd és fejt ki tevékenységet a Szervezet vezetősége, amely csak abban a biztos tudatban találja magyarázatát, hogy a város minden alkalmazottja és magántisztviselője bizalmával és eltántoríthatatlan szolidaritásával támogatja őket.

Miután a város rendőrhatalmára 691-1940. szám alatt jogfolytonossággal engedélyezte a Szakmai Szervezet tovább működését, a Szervezet vezetősége felkéri a kereskedelmi alkalmazottakat és magántisztviselőket, hogy minden bajukban, problémáikkal, jogi tanácsért, stb. keressek fel továbbra is a Szervezet irodáját (Mezey Mihály-utca 2. emelet). Egyidejűleg a pontos tagdíj fizetésére is felszólítja a vezetőség a tagokat, ne hogy adott alkalommal — jogaik gyakorlásában akadályoztatva legyenek.

Belvárosi Filmszínházban. A szezon első milliós magyar filmje

Varieté csillaga

A színpadon: Káprázatos varieté-műsor. A színpad mögött: Az Elet Könny és mosoly.

Főszerepben: Bordó Bella, Símor Erzsébet, Szécsény Zita, Vaszary János, Málv és Pethe

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 3.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30 P, félévre 15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.

Időjárás

Délkeleti, déli szél, keleten felhősödés, nagyobbára borús idő. Több helyen, főleg az ország nyugati felében eső és köd. A hőmérséklet ma nem változik, holnap kissé emelkedik.

PAPAI REKVIEM A HŐSI HALOTTAKÉRT. Rómából jelentik: XII. Pius pápa november 24-én a Szent Péter székesegyházban gyászmisét tart a mostani háboru valamennyi hősihalottjának lelkiüdvéért.

Legmagasabb német kitüntetés Kozma Miklós kárpátjai kormánybiztosnak. Berlinből jelentik: (MTL.) Hitler vezér és kancellár vitéz leveldi Kozma Miklósnak, Kárpátjai kormányzó biztosának a Német Sas-rend nagykeresztjét adományozta.

Okleveles tanár rendes és magántanulók lelkiismeretes előkészítését csoportosan is vállalja; magyar nyelv és helyesírást, gép- és gyorsírást, könyvelés-levelezést jutányosan tanít, Nagyvárad, **Beöthy Ödön-u. 42.**, kapuval szemben.

Müller Imre irgalmasrendi főnök Nagyváradon. Nagyvárad. Saját tud. Müller Imre, az Irgalmasrend magyarországi főnöke a napokban meglátogatta Nagyváradot és Szatmárt és átvette az itteni irgalmasrendi házakat. Müller Imre már vissza is tért Budapestre.

Nagyváradon létesítendő fióközletünk vezetésére

Bőr-kesztyű eladásban teljesen jártas

óvadékképes keresztény urinőt keresünk
Arcképes **HAMERLI J.**
ajánlatok **kesztyűgyár Pécs** címre küldendők

Vasárnaptól megváltozik a vasúti menetrend. Budapestről jelentik: (MTL.) A vasúti menetrend 27-én, vasárnap éjféltől kezdve megváltozik a vasúti menetrend. Az új menetrendet — főbb változásaiban — ismertetni fogjuk.

A nagyváradai állami polgári fiúiskola igazgatósága közli, hogy a rendes tanulók folyó évi október 26-án, szombaton reggel 9 órára jelenjenek meg az iskola dísztermében a megnyitó ünnepélyre való előkészület céljából. Az ünnepélyes megnyitót folyó évi október hó 27-én, vasárnap délelőtti 11 órakor tartjuk meg, ahelyre a mélyen tisztelt szülőket és az iskolánk barátait tisztelettel meghívjuk.

November 4 ?

A nagyváradai M. Kir. Állami Polgári Fiúiskola igazgatósága közli, hogy a javítóvizsgára és a magántanulók vizsgára való jelentkezése október 24-től október 27-ig tart.

MEGSEMISITIK ROMÁNIÁBAN AZ ÁLLAMRA HÁTRÁNYOS BÉRLETI SZERZŐDÉSEKET. Bukarestből jelentik (NTL): Antonescu tábornok, román államvezető szerdán rendeletet bocsátott ki, amelyben az előző kormány által kötött bérleti szerződések felülvizsgálásáról intézkedik. A rendelet határozatlan megemlíti, hogy az államra nézve hátrányos szerződéseket meg kell semmisíteni és hogy a megsemmisítés ellen semmiféle jogorvoslattal sem lehet élni.

Akar két órán keresztül ragyogóan mulatni? Ugy siessen és váltsa meg jegyét elővetelben. — **Békeffy-Stella** ezer ötlettel tei francúz pikantériával fűszerezett bűbajos vigjátékához

Jöjjön elsején

Főszerepben: **Páger A., Turai Ida, Dénes Gy., Jávör, Rózsahegy!**
Ma az **Apoiló Filmszínházban**

A kassai Rákóczy-ház kigyulladt. Budapestről jelentik: (Esti Ujság.) Ma reggel kigyulladt Kassa egyik legértékesebb műemléke, a főutcán lévő kétemeletes Rákóczy-ház. A tűz sikerült eloltani.

Csökkentik a tisztviselők számát Romániában. Bukarestből jelentik: Romániában szinte óráról-órára nagyobb lesz a drágaság, különösen az élelmiszerek növekednek rohamosan. A kormány mindent elkövet, hogy a fenyegető élelmiszerhiány következtében előállott helyzet súlyosságán enyhítsen. A rendkívüli gazdasági intézkedések mellett most az állami igazgatás egyszerűsítése is napirendre került, a hírek szerint az eddigi 380.000-es tisztviselői létszámot lecsökkentették 200.000-re. A kormány tavasszal hajtja végre a tisztviselők számának csökkentését. A tisztviselők is megindult a válogatás, lényeges szolgálatokban csak azokat fogják megtartani, akik a hadügyminisztérium által előírt vizsgát sikeresen leteszik. (NTL)

A VÁRADI ÖNÁLLÓ IPAROSOK EGYHARMADA NEM JELENTKEZETT. Nagyvárad. Saját tud. Még szeptember hóban felhívást bocsátott ki az ujonnan alakult Ipartestület ideiglenes vezetősége, amelyben jelntkezésre szólította fel a váradai összes önálló iparosokat. A jelentkezésekkel kapcsolatban érdeklődtünk az Ipartestület vezetőségénél, ahol azt a felvilágosítást nyertük, hogy eddig 1217 iparos jelentkezett, holott a nyilvántartott önálló iparosok száma meghaladja az 1800-at. Ez a mulasztás azért is érthetetlen, mert mint köztudomásu. az ipartestületi tagok jövőbeni egybetartozása rendkívüli jelentőségű, amennyiben a nyersanyagoknak elosztása az ipartestületek útján fog történni. Így az olaj, benzin, szesz, fa, bőrányagok és egyéb nyersanyagokat igénylő iparosok szükségletét — ha majd az Ipartestület lényeges működésébe kezd — az Ipartestület terjeszt fel az illetékes minisztériumokhoz kiutalás végett. Azok, akik nem tagok, nem részesülhetnek az elosztásban. Félreértések elkerülése végett közöljük azt is, hogy ebben az ügyben jelenleg felesleges idővesztéség ebben az irányban érdeklődni, mert ez csak az Ipartestület végleges megalakulása után — 1—2 hét múlva — lesz időszerű.

Négyezeréves kőbaltát és agyagedényeket találtak Bugacon. Kecskemétről jelentik: Kecskemét és Soltvadkert között tudvalevőleg most folyik a határt bekapcsoló ut közvécsi munkálataihoz a földmunka. Bugac és Böcsa határában találkozik az ut két része az u. n. Zöldhalomnál; amelyet most elhordanak. A halom elbontása alkalmával a munkások mintegy két és félméter mélységben érdekes leletre bukkantak, egy teljesen ép állapotú csiszolt kőbalta és négy agyagedény került elő a földből. A leletről azonnal jelentést tettek a munkálatokat vezető Varinszky Gyula tb. főmérnöknek, aki értesítette Szabó Kálmán dr. muzeumi igazgatót, Szabó dr. csütörtök délután kiutazott a helyszínre és megállapítása szerint a lelet a Krisztus előtti kétezredik évből származik. A teljes ép állapotú kőbalta arra mutat, hogy a kőkorszak és a rézkorszak átmeneti idejében készült. Erre vallanak az edények is. Három edény gazdagon díszített, ezenkívül van egy sima kisebb edény is. Egy darab egészen jó állapotban van; a többi azonban összetört a földmunka során.

November 4 ?

Egy szegedi szövömester babakelengye ajánlatai nagyváradai újszülötteknek. Nagyvárad. Saját tud. A szegedi főispán átírta értesítette Nagyvárad városát, hogy egy Kovács Gyula nevű kötő-szövő mester hat pár babakelengyét adományozott azoknak a nagyváradai újszülötteknek, akik 1940 augusztus 31 és szeptember 6. között láttak napvilágot.

Hirdetmény. A Nagyváradai és Biharvármegyei Vendéglősök Egyesülete felhívja tagjainak figyelmét, hogy az iroda új helyisége a Kereskedelmi Csarnok palotájában van, bejárat a Deák Ferenc-utcáról. Együttal felkéri tagjait, hogy italmérségi engedélyek érvényesítése iránti kérvények benyújtása végett jelenjenek meg az egyesületi irodájába. Nagyvárad, 1940. október 24. Nánási sk. elnök. Dr. Kalas sk. titkár.

Gyors- és gépirást felelősséggel tanít Radó László gyorsírópedagógus, Nagyvárad, Várady Zsigmond-u. 29-a.

Magyar műsort adott a newyorki világkiállítás. A newyorki világkiállítás vezetősége már több alkalommal tanujelét adta Magyarországra iránti rokonszenvének. A legújabb jelentések szerint a kiállítás központjában szökőkutakat állítottak fel és a víz csobogása örvénylővá a kiállítás zenekarának művészi játékaival. Többször játszották a Magyar Himnusz, Liszt-rapszódiaikat, s a dallamokat a szökőkutakban elrejtett hang-erősítők továbbították. A magyar műsor alatt a szökőkutak vize piros-fehér-zöld színben pompázott. A magyar pavillon iránt is igen nagy az érdeklődés a világkiállításban és azt nemcsak az ott élő magyarok, hanem az amerikai közönség is szívesen keresi fel.

A PETŐFI TÁRSASÁG MEGVÁSÁROLTA THORMA JÁNOS EGYIK KÉPÉT. Budapestről jelentik: A Petőfi Társaság 800 pengőért megvásárolta a nagybányai művésztelep egyik halhatatlan alapítójának, **Thorma Jánosnak** „Március tizenötödike” című festménye első vázlatát, amelyet az ősz elején a nagy művész özvegye vitt fel Budapestre. A jelentős összeget a Petőfi Társaság társadalmi gyűjtés útján hozta össze.

Tankönyvek és iskolaszerek

minden iskola számára **Vidor Manó** rt. előírás szerint kaphatók: **könyvkereskedésben**
Nagyvárad, Rákóczy-ut 2

A házassági kölesön lényegesen fokozta a születések számát Németországban. Berlinből jelentik: A „Die Deutsche Steuerzeitung” megállapítja, hogy négy és fél év alatt 1933. és 1937. között kerekben 135.000 gyermekkel több született Németországban, mint amennyi várható volt. Ez alatt az idő alatt 3.2 millió házasságot kötöttek a Német Birodalomban s a házaspárok közül 853 ezren kaptak házassági kölesönnel, azaz a házasságuk 27.9 százaléka. Ezekből az új házasságokból ugyanezen idő alatt 1.9 millió gyermek született. Az újszülött gyermekek 27.9 százaléka 530.1000, ennyi gyermeknek kellett volna születnie tehát a házassági kölesönnel kötött házasságokból. A valóságban azonban kerekben 655.000 gyermek származott ezekből a házasságokból, tehát 135.000-rel több, mint várható volt. A házassági kölesön tehát lényegesen fokozta a születési arányszám emelkedését, mert a szülőknél annál kevesebbet kell a kölesönből visszafizetniük, minél több gyermekük születik.

A nagyváradai Katolikus Legényegylet előadása. A nagyváradai Katolikus Legényegylet működési november 3-án Sik Sándor „István király” című háromfelvonásos tragédiáját adják elő **Lonczay Gábor** rendezésében. — A visszacsatolás óta az egylet műkedvelőinek ez lesz az első nagyobb szabású megmozdulása és ezuton is kéri városunk keresztény magyar társadalmát, hogy megjelenésével pártfogolja az ifjuság munkáját. Az előadása részletes ismertetését későbbi számunkban közöljük.

November 4 ?

Koszorúmegváltás. Krausz Samu néhai Cserneczky József temetése alkalmából koszorúmegváltás címén a székelyhídi Karitás javára 20 pengőt adományozott.

A kitaró, férfias munka jutalma. Csikszereida. Saját tud. Domokos Pál Péter csikszereidi származásu v. főgimnáziumi, majd tanítóképzőintézeti tanárt a magyar nemzetnevelésügyi minisztérium állami tanítóképzőintézeti igazgatónak nevezte ki. Még meg sem kezdhet-e Domokos a tevékenységét, máris új munkaterületre vezényelték: a bukaresti magyar külügyminisztérium követségi tanácsosa lett, akire nagy és felelősségteljes hivatás vár. Domokos Pál Péter neve akkor lett ismeretes ország-szerte, amikor felkereste a moldovai csángókat, tanulmányozta népi sajtáságaikat, szokásait és mély fajttestvéri érzésével felbresszette bennük az elszakadt magyarság iránti szeretetet és ragaszkodást. Többhavi, fáradságot nem ismerő tanulmányut után két kötetben számolt be tapasztalatairól, melyek egészen új és való formában mutatták be a testvér eszangónépet. Munkáival tudományos körök is behatóan foglalkoztak és megegyeztek abban, hogy Domokos hűzagnótló munkát végzett a Tatros és Prut völgyében. A székelység a kitaró és férfias munka jutalmát látja a kitüntető megbízatásban és jólesően állapítja meg, hogy vezetői ismerik értékeit és elhivatottságát.

Temetés. Zsiri Szabó László főmozdonyvezető apósa Nagy Lajos 75 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a Haller kápolnából. (Erdélyi „Concordia”.)

DORIAN

Filmszínház

Két lány az utcán

Emőd - Török színművéből, filmre írta: Tóth Endre.

Szereplők: Tasnády Fekete Mária, Bordy Bella, Vaszary Piri, Csontos Gyula és Ajtay Andor. Legújabb világhíradók

Rendelet a tengeri legmagasabb árának megállapításáról

A m. kir. vezérkar főnöke 2895—1940. Vkf. kat. közg. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

A mezőgazdasági árszínvonal egységesítése érdekében a visszacsatolt erdélyrészi egész területére kiterjesztendő érvénnyel a következőket rendelem:

1. §.

(1) Az 1940. évi termésű, idényszerűen száraz szemes tengeri legmagasabb termelői árat a jelen rendelet Függelékébe állapítja mg.

(2) A megállapított árak 15 tonnás vasauti kocsihoz az eladó költségén berakott egészséges, idényszerűen száraz, a kereskedelmi szokványoknak megfelelő szemes tengerire értendők.

2. §.

A jelen rendelet Függelékében megállapított legmagasabb termelői tengeriárak:

1940. évi november hó 1-én 1.60 P/q-val,
1940. évi december hó 1-én 0.80 P/q-val,
1941. évi január hó 1-én 0.70 P/q-val,
1941. évi február hó 1-én 0.70 P/q-val,
1941. évi március hó 1-én 0.80 P/q-val,
1941. évi április hó 1-én 0.70 P/q-val,
1941. évi május hó 1-én 0.70 P/q-val emelkednek. 1941. évi május hó 1. után a szemes tengeri legmagasabb ára nem változik.

3. §.

(1) Piacon forgalombahozott, vagy feldolgozó üzem, illetve kereskedő raktárába beszállított szemes tengeri legmagasabb termelői ára q-ként 25 fillérrel alacsonyabb a jelen rendelet Függelékében az eladás helyére megállapított árnál.

(2) A termelő gazdaságában átvett tengeri legmagasabb termelői ára — legalább 10 q-t elérő mennyiség egy alkalommal történő megvétele esetén — q-ként 55 fillérrel alacsonyabb a Függelékben az eladás helyére megállapított árnál, 10 q-nál kisebb mennyiségnek a termelő gazdaságában történő átvétele esetén a gyűjtéssel ténylegesen felmerülő költségeket a jelen bekezdésben megállapított 55 fillér/q összegben tulmenően az eladás helyére megállapított termelői árból le kell vonni.

4. §.

(1) Kereskedők a termelők által vasuti kocsihoz, illetve osztályba rakott tengerinél, a termelőnek kifizetett vételárhoz a vasuti szállítási költségeit és annak általuk fizetett mellékletkéit, valamint q-ként legfeljebb 35 fillér kereskedői hasznót számíthatnak. Eladási árak azonban q-ként legfeljebb 35 fillérrel lehet magasabb a Függelékben az eladás helyére megállapított legmagasabb termelői árnál.

(2) A 3. §. (1) bekezdése szerint vásárolt tengerinek ab raktár, kocsihoz történő eladása esetén kereskedők a kifizetett vételárhoz q-ként legfeljebb 45 fillér kereskedői hasznót számíthatnak.

(3) Termelőktől vasuti kocsihoz rakva vásárolt és köz-, vagy magánraktárba szállított tengerinek ab raktár, kocsihoz történő eladásánál, illetve a 3. §. (1) bekezdése szerint vásárolt tengerinek vasuti kocsihoz történő eladásánál kereskedők a termelőnek kifizetett vételárhoz a vasuti fuvar és annak általuk fizetett mellékletkéi mellett q-ként legfeljebb 80 fillér kereskedői hasznót számíthatnak. Eladási árak azonban q-ként legfeljebb 80 fillérrel lehet magasabb a Függelékben az eladás helyére megállapított legmagasabb termelői árnál.

(4) Feldolgozó üzem a 3. §. (1) bekezdése szerint vásárolt tengerinek szemes állapotban történő értékesítése esetén a tényleg befizetett vételárhoz q-ként legfeljebb 25 fillér kereskedői hasznót számíthat.

(5) Tengeridaráló és egyéb feldolgozó üzemek

a vámkeresmény értékesítésénél a jelen rendelet szempontjából termelőknek tekintendők.

5. §.

(1) A legfeljebb 15 százalékos nedvességet tartalmazó mesterségesen szárított szemes tengeri legmagasabb ára az 1940. év október havában 5.50 P/q-val, az 1940. év november havában 4.—P/q-val, az 1940. év december havában 3.70 P/q-val és az 1941. év január havában 2.70 P/q-val magasabb az idényszerűen száraz tengerinek a jelen rendeletben az eladási helyre és időpontjára megállapított árnál.

(2) Az 1939. évi termésű szemes tengeri legmagasabb ára az 1940. évi termésű szemes tengerire a jelen rendeletben az 1941. évi május hónapra megállapított árral azonos.

6. §.

A jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

A tengeri ára:

Nagyváradon 14.95 pengő
Várad-Velencén 14.95 pengő

A honvéd vezérkar főnöke rendeletéből:

Vitéz Náray Antal ezredes, s. k. szállásmester.

M. kir. Nagyvárad városi katonai parancsnokság. Közüzemek 7084/1940. sz.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETÉNY.

Tekintettel arra, hogy a Villamosmű tűzifa-szükségletének beszerzése céljából f. hó 19-ére hirdett verseny tárgyalásnak nem volt eredménye, Nagyvárad város katonai parancsnoksága ezúton másodikban hirdeti verseny tárgyalást.

100 vagon á 10 tonna I. minőségű bükk-, gertyán- vagy cserhasáb tűzifa szállítására nevezett üzem részére.

A verseny tárgyalást 1940. november hó 4-én 17 órakor fogjuk megtartani a városháza kis tanács-termében.

Az ajánlattevők az írott, lezárt és lepecsételt ajánlattal egyidejűleg az ajánlati összeg után 5% óvadékot tartoznak készpénzben letenni, amely óvadék a szállítás odaítélésénél 10%-ra egészítendő ki.

A feltételek a villamosmű irodájában, Vártér 1. sz., d. e. 9 és 12 óra között megtekinthetők, ugyanott a verseny tárgyalásra vonatkozólag mindennemű felvilágosítást megadnak.

Nagyvárad, 1940. október 23.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.

tábornok, városi katonai parancsnok.

Felvételek a kolozsvári és szegedi egyetemen

A vallás- és közoktatásügyi miniszter tájékoztatásul az alábbiakat közli:

1. A kolozsvári m. kir. Ferenc József tudományegyetemen 1940—41. tanév I. félévére a felvétel iránti kérvények az illetékes karon október 25. és 30-ika között nyújtandók be.

A felvétel iránti kérvényekhez csatolandók: a saját személyre és a szülőkre vonatkozó születési anyakönyvi kivonat (keresztlevél), az érettségi bizonyítvány, az eddigi tanulmányokról szóló okiratok. Az esetleg hiányzó iratokat ideiglenesen megfelelő „Nyilatkozat” pótolhatja. A beiratkozás határideje: november 11—16. az előadások pedig november 18-án kezdődnek.

2. Szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetemen a beiratkozások határideje november 4—9; az előadások november 11-én kezdődnek.

3. A szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetem szünetelő jog- és államtudományi karának volt hallgatói, a pécsi m. kir. Erzsébet tudományegyetem szünetelő bölcsészettudományi karának volt hallgatói a magyarországi tudományegyetemek jog- és államtudományi, illetve bölcsészettudományi vagy matematikai és természettudományi kara november 8-ától létszámon felül beiratkozhatnak. Ezek a hallgatók a kolozsvári hallgatókra megállapított kedvezményes díjakat tartoznak fizetni.

Central Fata

Hitler Adolf (v. Uri) u. 1.
Telefon: 21-46

Fényképezési és amatőr mozi szaküzlet. Amatőr fényképek ki-dolgozása a legmodernebb tank-laboratoriumban

Háromezer erdélyi vitézt fognak avatni

A Vitézek Lapja legutóbbi számában vitéz Holényi János tábornok, budapesti vitézi szék-kapitány, érdekes cikket írt az erdélyi vitézi kérdésekről. Elmondja a cikkben, hogy a volt erdélyi ezredek világháboruban tanúsított vitézsége közismert, feltételezhető tehát, hogy sokan fogják kérni felvételüket a Vitézi Rendbe Várományos nélkül körülbelül 3000 erdélyi vitéz felvételével lehet számolni.

A román földreform a középbirtokokat, különösen a magyarság kezén levőket elaprózta. Erdélyben radikális földreformra nem lesz szükség, inkább az igazságtalanul román kézre jutott, vagy összeharcsolt birtokok ügyének igazságos rendezésére lesz szükség. A román kisbirtokokhoz birtokosaik hűsége reményében nem akarnak hozzányulni. A vitézi rendnek az a célja tehát, hogy a világháboruban, a forradalmak alatt és a román uralom alatt tanúsított magatartást, vitézséget, hűséget vitézi telek juttatásával jutalmazza, csak korlátozott mértékben lesz keresztülvihető. Vitézi telek helyett ilyenformán vitézi házakat lehetne adományozni, vitézi fakitermelő telepeket, vitézi szövő- és fondégyesületeket lehetne felállítani.

A honvédvezérkar főnöke elismerését fejezte ki a magyar sajtónak

Werth Henrik gyalogsági tábornok, a magyar királyi honvédvezérkar főnöke október 23-án a következő levelet intézte az Országos Magyar Sajtókamarához:

A keleti országárszerek, valamint Észak-Erdély területének visszacsatolása során a magyar sajtó munkatársai — nélkülözéseket és fáradságokat nem ismerve — lelkesen követték a honvédsapatok bevonulásának minden részletét és elismerésre méltó önfeláldozással igyekeztek az itthoni közvélemény számára érthetővé tenni e történelmi eseménysorozat egyszerű részleteit.

Külön hangsúlyozást érdemel az a fáradozás, amellyel a rendkívül nehéz ül- és összeköttetési viszonyok között nem lankadó buzgalommal fáradoztak a tudósításuk továbbításához szükséges összeköttetések megerősítésére.

Örömmel kell megállapítanom azt is, hogy az egyes sajtórajok a legmelegebb bajtársi érzéssel illeszkedtek be a magyar királyi honvédség szellemébe s a bevonulás színes képein kívül a honvédségről írott közleményekkel nemcsak rokonszenven keltek a legszélesebb polgári körökben a katonai esemény és a honvédség iránt, hanem mélységesen megszerették a katonát és a honvédséget minden ujság-olvasó magyar emberrel.

Örömmel állapítom meg továbbá, hogy az a lelkeség, amely ezt a munkát jellemezte, nemcsak a sajtórajokban működő hírlapírók munkájára terjedt ki, hanem a bevonuláson résztvevő hírlapírócsoport, valamint az itthon dolgozó szerkesztőségek valamennyi tagjára is. Bár az utóbbiak nem lehettek részesei a bevonulás emlékezetes eseményeinek, éppen olyan dicséretre méltó lelkeséggel vettek részt ennek a szép feladatnak elvégzésében.

Mivel ezt a szép és nemes szolgálatot lehetetlen minden egyes úrnak külön-külön megköszönnöm, arra kérem a Tekintetes Elnökséget, tolmácsolja a magyar sajtó tagjainak hálás köszönetemet és elismerésemet.

WERTH,

gyalogsági tábornok.

Köröstarjáni körjegyző

1667—940. sz.

KÖRÖZÉS

Körösgyéres községben már hosszabb idő óta be van fogva egy bitangságban talált, magyar fajú tehén. Igazolt tulajdonosa, a költségek lefizetése után, az állatot átveheti, 30 napig, ezután nyilvános árverésen eladjuk.

Köröstarján, 1940. október 23.

Körjegyző.

Országos közgyűlést hirdet a KALOT

November 28-án Budapesten találkoznak a mozgalom hívei

Az életrevalóságot mindig az eredmény mutatja meg. Magyarországon igen kevés komoly mozgalomról hallottunk eddig. Sokféle jószándéknak és elhatározásnak voltunk ugyan a tanúi, de tetteket ritkán láttunk. A KALOT — Katolikus Agrárifjúsági Legényegyletek Országos Titkársága — beváltotta a hozzáfűzött reményeket, közel háromezer faluban irányítja a Legényegyletek munkáját, komoly szindarabokkal látja el a műkedvelő színpadokat és Erden felállította az első magyar Népfőiskolát.

Pár év története igazolja tehát a mozgalom igazát. Szükség volt rá és többé nem lehet nélküle vagy ellene cselekedni. Úttart az óra, hogy kifelé is tekintélyt és parancsoló erőt képviseljen.

A mozgalom épp ezért november 28-ra országos közgyűlést hirdet. Húsz évi szomorú távollét után ezen a nagy találkozón fognak először egymással kezét az anyaország és a visszatért országreszek hí vezetői. A nagy jelentőségű közgyűlésre 50 százalékos kedvezményt biztosított a mozgalom vezetősége. Tekintettel arra, hogy a jelentkezések már javában folynak, kéri a központ: november 5-ig minden helyi szervezet közölje, hogy hány személlyel óhajtja magát a közgyűlésen képviseltetni és a 17.397. számú bianco csekken küldje be a (KALOT, Budapest, IV. Cukor-u. 3. sz.) kedvezményes utazásra jogosító igazolvány (1.60 P) és az 50 százalékos utazási kedvezménnyel kapcsolatos baromfi-kiállításra szóló jegy (1 P) árát. Tehát személyenként 2.60 P-t küldjenek be a Központba. Mindenki idejében megkapja majd az igazolványt és a kiállítási jegyet.

A közgyűlés résztvevői megtekintik a főváros nevezetességeit és meglátogatják a kiállítást is.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árjegyzései:

1940. október 23-án:

Külföldi pénznemek	Pérez	Aru
Kanadai dollár	250.—	300.—
Dinár	7.60	7.90
Dollár U. S. A.	345.—	350.—
Cseh-Morva-Protectorátusi korona	11.45	11.80
Szlovák korona	11.55	11.90
Leu	3.20	3.40
Lira	17.40	17.90
Svájci frank	79.50	80.50
Svéd korona	81.70	82.70
Külföldi kifizetések		
Athén	3.02 ^{1/2}	3.05 ^{1/2}
Belgrád	7.82	7.88
Berlin	135.70	136.70
Pozsony	11.79	11.93
Bukarest	3.41	3.44
Istanbul	268.—	271.—
London	13.84	14.—
Milánó	17.66	17.8864
Newyork	344.10	347.10
Prága	11.79	11.93
Szófia	4.11	4.15
Stockholm	82.—	82.80
Zürich	79.70	80.50

Kedvezményes leu-árfolyamok:

Külföldi pénznemek	Vételi árfolyam leuban
Dollár U. S. A.	211.65
Lira	9.50
Svájci frank	48.70
Külföldi kifizetések	
London	851.80
Milánó	9.50
Newyork	211.65
Zürich	48.70

ERDÉLYI BANK R. T.

Kolozsvár

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Budapest leányintézete

Fiókok:

Marosvásárhely, Nagyvárad, Szalmárnémeli

Alapított az 1894. évben

Foglalkozik a

Banküzlet | **Betéteket**

minden ágával a legjobban gyümölcsöztet

Kölcsönöket

a legutányosabban folyósít

Import-Export

ügyleteket finanszíroz

A hadikölcsönök átértékelése régi fájó sebeket gyógyít meg

Az eredeti 14 milliárdos hadikölcsönből 5 milliárdot nosztrifikáltak

Az utolsó esztendő során kevés bejelentést fogadott olyan széleskörű érdeklődés, mint amilyen-nél Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszternek a tegnapi költségvetési expozé során a hadikölcsönök valorizálása és átértékelése ügyében elhangzott szavait fogadta a közvélemény.

A hadikölcsönök valorizálásának problémája a világháború befejezése óta állandóan foglalkoztatja nemcsak az érdektelt kötvénytulajdonosokat, hanem az egész gazdasági életet és az egész hitelszervezetet is. 1924-ben Vass József népjóltéti és munkaügyi miniszter tett célzást arra, hogy ezt a kérdést megkelene oldani, az államkincsar helyzete azonban a háborús, az inflációs, majd a szanálási terhek miatt annyira kedvezőtlen volt, hogy hosszú időn keresztül komolyan még csak beszélni sem lehetett a valorizáció kérdéséről.

1928-ban a hadikölcsönökről szóló törvény indokolásában is hangsúlyozták, hogy a trianoni terhek lehetetlenné teszik a hadikölcsönök átértékelését és Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter most éppen a megszünt trianoni terhekre való hi-

vatkozással jelentette ki, hogy elhatározott szándéka a hadikölcsönátértékelés problémájának megoldása.

A közvéleményt kellemes meglepetésként érte a pénzügyminiszter bejelentése, mert

az átértékelés nemcsak azt jelenti, hogy a kötvénytulajdonosok már-már egészen értéktelennek hitt kötvényei újra értékűek válnak, hanem azt is, hogy ez az elhatározás visszaállítja a bizalmat belföldön és külföldön egyaránt az ország iránt.

A világháború alatt körülbelül

14 milliárd korona értékű hadikölcsönkötvény került kibocsátásra.

Ez volt az a kölcsönművelet, amelyben a nagyközönség legszélesebb rétegei 1914 óta résztvettek, mert a háború után kibocsátásra került kincstári és népszövetségi kölcsönkötvények tulajdonképpen nem jutottak forgalomba. A kormány annakidején intézkedett a kötvények nosztrifikálása iránt és

körülbelül 5 milliárd korona értékű hadikölcsönkötvényt nosztrifikált a Pénzügyminiszteri Központ.

Az értéktelennek hitt kötvények vagyontárgyakká válnak

Bár részletes tervek még nem állnak rendelkezésre, de annyi máris bizonyos, hogy

az átértékelés során ezeknek a nosztrifikált kötvényeknek az átértékelésére kerül sor.

Az egyik pesti lap értesülése szerint spekulációs kezekben ennek az ötmilliárdos mennyiségnek csak csekély töredéke van, a túlnyomó rész az ősgjegyzők birtokában várja a helyzet tisztulását.

czenkívül az árvaszékekénél a biztosító intézetek tartalékalapjaiban és a pénzügyintézetknél is vannak letétben hadikölcsönkötvények.

Az értéktörszén az elmúlt két évtized során többször volt spekulációs játék hadikölcsönkötvényekben. A legmagasabb árfolyamat, mai értékben 100 koronánként 1.30—1.35 pengőt 100 korona névértékű kötvényért 1925-ben jegyezték, azóta ez az árfolyam fokozatosan esökkent és két évvel ezelőtt 100 koronánként a hadikölcsönkötvényekért már

legfeljebb egy-két fillért lehetett elérni. A tőrszén a kötvényekből egy kötés 100 ezer korona értékű volt, ezért tehát 10—20 pengőt fizettek.

Két év óta azonban már ez a forgalom is úgyszólván teljesen megszűnt.

de valószínű, hogy a pénzügyminiszter tegnapi bejelentése után a forgalom újra felélénkül.

Az átértékelésnek a már említett állampénzügyi és közhiteli vonatkozásain kívül óriási hatása lesz a nagyközönség legszélesebb rétegeiben is.

Leegyszerűsítve a kérdést,

az átértékelés annyit jelent, hogy eddig értéktelennek hitt kötvények újra vagyontárgyakká válnak és a bizalmat helyre állítják

éppen azokban a körökben, amelyeknek hitét a kötvények elértéktelenedése aláasta. A kormány elhatározása és a pénzügyminiszter bejelentése rengeteg fájó sebet gyógyít be.

Telefon 17-76

„Bafisa” KERAMIK

Cserépkályha lerakat. — Színház mögött
Figusch József keramikus mernök
Szilágyi Dezső-u. 3.

Ne kísérletezzen!

Cserépkályhát kizárólag a bevált Hardtmuth rendszer szerinti rakassa át, melyet Legujabb stílusú és színű chamotte 50% famegtakarítást ér el. Kizárólag kályhák, kandallók nagy választékban! Szerelés - Atrakás - Javítás

Iván vendéglő

Szent László-tér 2, Kishídő mellett

Izletes konyha, kitűnő borok, elsőrangú zene, figyelmes kiszolgálás, előnyös árak.

Minden szombaton disznótoros vacsora

Az adózó polgárok november havi határidős naplója

A nagyváradai Háztulajdonosok Szövetsége tájékoztatója

1. November 15-ig kell befizetni az október 1-én esedékessé vált negyedévi adókat és pótdadót. Ha az adózó a befizetést ezen időpontig teljesíti, a befizetett összeg után 5 százalékos adó-mérséklést igényelhet. A határidő be nem tartása esetében, a kincstárnak az adótörvényben előírt adóemelésre és a behajtási költségek kóvetelésére van joga.

2. A november hó folyamán megkötött bérleti szerződéseket november 30-ig, és illetve a szerződés keletétől, vagy a bérleti helyiségek birtokba vételétől számított 30 napi határidőn belül kell illetékezés végett való bemutatása előtt a pénzügyigazgatóságon lévő I. számú adóhivatalnál le kell fizetni a bérleti terhelő 5 százalékos bérleti adót és az egy ezrelékes tüzoltódíjat.

A bérleti szerződésben pontosan fel kell tüntetni a szerződési időtartamra járó alapbér összeget és meg kell jegyezni, hogy ezenfelül fizeti a bérleti városi szabályrendelet szerinti öt terhelő üzemi díjakat. Az előírt szövegnek megfelelően szerkesztett szerződési blanketták a háztulajdonosoknak rendelkezésére állanak.

A szerződést 3 példányban kell illetékezés végett bemutatni.

A kereskedők és iparosok, illetve azon személyek után, akik üzleti helyiségeik vagy iparműhelyeik bérei után illetéket fizetnek, a bérleti adót nem kell fizetni, de ebből az érdekből a felek által aláírt szerződési példányokat a városi illetékgyűjtőosztálynál be kell mutatni és a bérleti adó alól való mentességet a szerződési példányokon igazoltatni kell. A tüzoltó díjat ebben az esetben is le kell róni. A szerződési példányokkal együtt a tulajdonos vigye magával a bérleti adó alól mentes személyeknek kikézsített jegyzőkönyvet, vagy fizetési meghagyást, annak az igazolására, hogy a bérleti üzleti vagy iparhelyisége után városi illetékkel meg van terhelve.

3. A bérleti szerződési illeték a szerződésben feltüntetett alapbér 2 százaléka, amelyet 100 lei összegig bélyegjegyekben, ezenfelül készpénzben kell leróni. Ugyancsak készpénzben, az I. számú adóhivatal által kiállított utalvány alapján kell az adóhivatal pénztáránál befizetni az 5 százalékos bérleti adót és az 1 ezrelékes tüzoltódíjat.

4. A szerződési példányokat a következő bélyegekkel kell ellátni: Az első példányra, ha a lerovandó illeték 100 leinél kevesebbet tesz ki, rá kell ragasztani az illeték összegének megfelelő pengő értékű bélyegeket.

A repülőbélyeg alkalmazását a városi katonai parancsnokság megszűntette.

Ennek folytán tehát az I. példányra ebben az esetben további bélyeg nem alkalmazandó.

Ha az illeték összege 100 leinél többet tesz ki, akkor az I. példányra bélyeget ragasztani nem kell. A II. példányra mindkét esetben 30 filléres bélyeget kell ragasztani. A szerződés III. és esetleg további példányai bélyegmentesek.

A bérleti adó és tüzoltódíj befizetéséhez szükséges utalványra 30 filléres bélyeg és a készpénzben lerovandó 100 lein felüli illeték befizetésére ugyancsak 30 filléres bélyeget kell minden tulajdonosnak magával vinnie.

5. Október végéig be kell fizetni a házi cselédek és házfelügyelők utáni szeptember havi személyzeti adót is. A számfeljést a pénzügyigazgatóság földszint 7. számú szobájában eszközlik és ugyanott fogadják el a befizetéseket is. A befizetési lapokra minden egyes alkalmazott után 10 filléres bélyeget kell ragasztani, az adóösszeget kiállított utalványra pedig 30 filléres bélyeg szükséges.

6. Mindenki jelentse be irodai és házi alkalmazottait a kerületi Társadalmi Biztosító pénztárnál.

7. A konverzió kedvezményét élvező háztulajdonos és földbirtokos adósok november 15-ig tartoznak befizetni a 13-ik felévi törlesztési részletet.

8. Felhívjuk a háztulajdonosok figyelmét arra, hogy a katonai parancsnokságnak a honvédelemről szóló törvény rendelkezései alapján kibocsátott rendelete szerint, az ingatlanok átruházásához a katonai parancsnokság jóváhagyása szükséges.

SZINHAZ

Pénteken, 25-én este 8 órakor kezdődik a Budapesti Színészek Erdélyi Együttesének vendéglátása a Szigligeti Színházban

A tündöklő magyar katonaszemélyt vetíti a néző elé a *Frontharcosok*.

A nemzet és a haza iránti hűséget és a dicsőséges múlt igazságát példázza a három dramolette, amelynek gyűjtő címe a *Kitagadottak* és a minden akadályt, sőt magát az igaztalan halált is lebíró győzelmes hitet és megbocsátó szeretetet példázza *Az abbé c. francia dráma*, melyben legkimagaslóbb szerepét játssza *Harsányi Rezső*. A budapesti művészet élgárdájának legjobb nevei erősítik a Budapesti Színészek Erdélyi Együttese minden színlapját: *Toronyi Imre*, *Keresztessy Márta*, *Boray Lajos*, *Szende Márta*, *Sármágy Miklós*, *Egyed Lenke*, *Vándory Gusztáv*, *Lackó Aranka*, *Szöregly Gyula*,

Gazdy Aranka, *Holyko Ferenc*, *Thury Elemér* és a többiek — a fiatalok — mind olyan együttest reprezentálnak, amely a legelső budapesti színháznak is dísz lehet, s amilyen együttes még a világégés előtti időkben sem járt Nagyváradon.

Ez az együttes most mint a magyar színművészet mintacsapata érkezik Nagyváradra, hogy a nagyváradi művészet jövő fejlődéseinek hangadójaként indítsa meg az újjáalakuló magyar színészetet a régi dicsőséges múltú erdélyi színészet nyomdokain.

Jegyek az előadásra elővételben válthatók a színház jobboldali elővételi pénztárnál.

A Budapesti Színészek Erdélyi Együttese nagyváradi vendéglátásának műsora:

Október 25. péntek este 8 órakor: **Unnapról**, utána Paul Athelme, Orbók Atilla: **Abbé**, a hit megrázó drámája.

Szombat este 9 órakor: **Frontharcosok**, Vitéz Somogyváry Gyula drámája.

Vasárnap délután 5 órakor: **Abbé**.

Vasárnap este 9 órakor: **Frontharcosok**.

Hétfő este 8 órakor: **Kitagadottak**, Vitéz Somogyváry Gyula drámája.

Kedd este 8 órakor: **Kitagadottak**.

Magyar Vadászujság

a vadászat, vadtenyésztés, vadászati jog, vadászati közigazgatás, fegyver- és löszertechnika szaklapja. Szerkesztők: Gyöngyös-Halászi Takách Gyula és dr. Szent-Ivány Géza. — Megrendelhető a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Arcárciketek

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást kezes

Keresztény
menekült jobb nő elmenne mint házvezető, plébániára vagy magános személyhez vidékre is. Kissné, Nagyvárad, Kórház-u. 69. szám.

Lakás

Kiadó
Nilgész-telep legszebb helyén, állomáshoz közel, 4 szobás, parkettás, kertes magánház, megosztható 2 különb-járatu lakásra is. Értekezhetni: Pável-utca 24. szám.

Kiadó

uj modern
1 és 2 szobás lakások, vasuti állomás és villamos mellett, v. Balán u. 5. Házmeztérnél.

Kétszobás

modern lakás kiadó. Értekezni: Hlatky Endre-u. (Zöldfa) 17. Házmeztérnél.

Kiadó

egyszobás, előszobás, fürdőszobás utcai garázs lakás. Gerliczy-u. 2. szám.

Kiadók

2, 3 és 4 szobás, halos modern lakások. Nagyvárad, Hitler Adolf-u. 24. Telefon 11-04.

Adás-vétel

Olcsó
márkás rádiót veszek. Czirejka-utca 7. szám. Fűszerüzlet.

Varrógép

Singer karikahajós, olcsón eladó, volt Speranta 18. Püspöki-utí végállomásnál.

Rózsaburgonya,

anyaországai 13. hope-hely 10 fillér. Fecma makói hagyma, fokhagyma és fehér bab érkezett. — Időt és pénzt takarít meg, ha szükségletét telefonon vagy levelező lapon rendel meg. 50 kilójá 40 fillérért hazaszállítom. Jurcsák burgonya és terménykereskedő, — Nagyvárad, Nagypiac-tér. Telefon: 11-96.

Eladó

1.70 m. széles, 2.60 m. magas és 6 milliméter vastag belga üveg. Érdeklődni: Iván vendéglőben, Szent László-tér 2. szám.

Férfi fodrászat

berendezéssel eladó. — Gallovich fodrászat, Szt László-tér 1.

Eladó

2 szobás, konyhás, előszobás ház, nagy kapu bejárattal. Nagyvárad, Fűzes-u. 58.

Ujság-makulatura
kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Különlétele

Üzlethelyiséget
keresek autó alkatrészek, műszaki cikkek és rádió árusításra. Ajánlatokat a kiadóba kérek.

Kézzelekkötött

elegáns ágykabátok, gyermekruhák, tejkötők, sapkák, raktáron. Szvettereket gyönyörűen javítok. Harsánytalpalás, kesztyűjavítás: Bodánénál, Kosuth-u. 16. Kéziunkauzlet.

Akik

magánházat, bérházat, birtokot, üzletet vagy bármilyen ingatlant eladni, venni akarnak, keressék fel bizalommal Popovics irodát, — Nagyvárad, Szent János u. 6. Telefon: 1567.

INGATLANT

venni, eladni, cserélni akar, forduljon dr. Simonyi ingatlanforgalmi irodához, Nagyvárad, Rákóczi-ut 2.

Iratok

fordítását és másolását hitelesítve gyorsan eszközli „Express” ügynökségi iroda nagyváradi fiókja, Széchenyi-tér 12. szám.

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó: **Dr. Paál Árpád** **Dr. Scheffler Ferenc**
a Szent László-nyomdai igazgatója

KÉSZÜLT A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖRFORGÓGÉPÉN, NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5. SZ.